

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління.

Кафедра економіки і права.

:

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

Олег ШЕРЕМЕТ.
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«29» січня 2026 р.

«До захисту допущено»

В.о Завідувача кафедри

Юлія ЛЕВЧЕНКО
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«29» січня 2026р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка та правове забезпечення бізнесу»

на тему: «Економіко-правові основи підвищення прибутковості підприємства»

Виконав(ла) здобувач(ка) 5 курсу групи ЗПЕ 5-8

Макаренко Іванна Русланівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник Тимченко Олександр Іванович

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Консультант Оксана Крамаренко

(ім'я та прізвище)

(підпис)

Рецензент Арич М.І

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Я як здобувач (-ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав (-ла) і не одержував (-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач (-ка)

(підпис)

Київ – 2026

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і
управління Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр

Спеціальність 051 «Економіка»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма «Економіка та
правове забезпечення бізнесу»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о Завідувач кафедри
економіки і права

Юлія ЛЕВЧЕНКО

«05» вересня 2025 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Макаренко Іванни Русланівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Економіко-правові основи підвищення прибутковості
підприємства

керівник роботи Тимченко Олександр Іванович

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «05» вересня 2025 року №641-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 02.02.2026 року , ,

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та звітність за 2022-2024 роки ТОВ «КІЇВХЛІБ»,

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Економічна сутність та класифікація прибутку підприємства; Показники оцінки
прибутковості підприємства; Чинники та резерви підвищення прибутковості
підприємства ; Правові аспекти діяльності підприємства, що впливають на
прибутковість; Загальна характеристика та аналіз основних показників
господарської діяльності підприємства ; Оцінка фінансового стану
підприємства; Аналіз фінансових результатів та прибутковості
підприємства; Правове забезпечення діяльності підприємства ; Напрями
підвищення прибутковості підприємства; Використання альтернативних
джерел енергії з метою підвищення прибутковості підприємства; Вплив
запропонованих заходів на основні показники діяльності ТОВ «Київхліб»;

5.Перелік графічного матеріалу Рис. 1.1. Функції прибутку підприємства

Рис. 1.2. Значення прибутку в ринковій економіці 1.3. Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку підприємства 2.1. Організаційна структура ТОВ «Київхліб» 2.2. Структура активів ТОВ «Київхліб» в 2024 році

2.3. Структура капіталу ТОВ «Київхліб» в 2024 році 2.4. Динаміка фінансових результатів ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр., тис. грн

5. Консультанти розділів роботи

Розділи (підрозділи)	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1.4	Крамаренко О.М., старший викладач		
2.4	Крамаренко О.М., старший викладач		

6. Дата видачі завдання 08 вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	01.11.2025 р	виконано
2	Написання розділу 1	30.11.2025 р	виконано
3	Робота над розділом 2	22.12.2025 р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	15.01.2025 р	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	до 02.02.2026 р	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	26-31.01.2026р	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	26-31.01.2026р	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	до 02.02.2026р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	до 06.02.2026 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	11-13.02.2026р	виконано

Здобувач(ка)

_____ (підпис)

Іванна МАКАРЕНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Олександр ТИМЧЕНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Анотація

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню економіко-правових основ підвищення прибутковості підприємства. У ній розглянуто теоретичні засади формування прибутку, класифікацію показників його оцінки, визначено основні чинники та резерви зростання прибутковості, а також проаналізовано правові аспекти діяльності, що впливають на фінансові результати підприємства. У першому розділі обґрунтовано сутність прибутку як економічної категорії, розкрито його роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства та досліджено нормативно-правову базу, що регулює прибуткову діяльність суб'єктів господарювання.

У практичній частині роботи здійснено техніко-економічну характеристику ТОВ «Київхліб», проаналізовано фінансово-господарську діяльність підприємства за 2022–2024 роки, оцінено рівень прибутковості та фінансової стійкості. На основі отриманих результатів розроблено конкретні напрями підвищення прибутковості, зокрема шляхом модернізації виробничого обладнання, оптимізації витрат та впровадження енергоощадних технологій. Запропоновані заходи спрямовані на зміцнення конкурентних позицій підприємства, підвищення ефективності використання ресурсів і покращення загальних фінансових результатів його діяльності.

Ключові слова: прибуток, показники прибутковості, рентабельність, правове забезпечення, альтернативні джерела енергії.

Annotation

The qualification work is devoted to the study of the economic and legal foundations of increasing the profitability of an enterprise. It examines the theoretical principles of profit formation, the classification of indicators for its assessment, identifies the main factors and reserves for increasing profitability, and analyzes the legal aspects of activity that affect the financial results of the enterprise. The first section substantiates the essence of profit as an economic category, reveals its role in ensuring the sustainable development of the enterprise, and examines the regulatory and legal framework that regulates the profitable activities of business entities.

In the practical part of the work, a technical and economic characteristic of LLC «Kyivkhib» was carried out, the financial and economic activities of the enterprise for 2022–2024 were analyzed, and the level of profitability and financial stability was assessed. Based on the results obtained, specific areas of increasing profitability have been developed, in particular by modernizing production equipment, optimizing costs and introducing energy-saving technologies. The proposed measures are aimed at strengthening the competitive position of the enterprise, increasing the efficiency of resource use and improving the overall financial results of its activities.

Keywords: profit, profitability indicators, profitability, legal support, alternative energy sources.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ОСНОВ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність та класифікація прибутку підприємства.....	6
1.2. Показники оцінки прибутковості підприємства.....	14
1.3. Чинники та резерви підвищення прибутковості підприємства.....	20
1.4. Правові аспекти діяльності підприємства, що впливають на прибутковість.....	26
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КИЇВХЛІБ».....	36
2.1. Загальна характеристика та аналіз основних показників господарської діяльності підприємства.....	36
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства.....	45
2.3. Аналіз фінансових результатів та прибутковості підприємства.....	50
2.4. Правове забезпечення діяльності підприємства ТОВ «Київхліб».....	63
Висновки до розділу 2.....	66
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТОВ «КИЇВХЛІБ».....	68
3.1. Напрями підвищення прибутковості підприємства.....	68
3.2. Використання альтернативних джерел енергії з метою підвищення прибутковості підприємства.....	75
3.3. Вплив запропонованих заходів на основні показники діяльності ТОВ «Київхліб».....	83
Висновки до розділу 3.....	86
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТКИ.....	10
.	1

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні умови господарювання характеризуються високою динамічністю економічного середовища, зростанням конкуренції та постійними змінами у законодавчому полі. В таких умовах питання забезпечення стабільної прибутковості підприємства набуває особливої актуальності, адже саме прибуток виступає головним показником ефективності діяльності, основою фінансової стійкості та передумовою подальшого розвитку бізнесу. Підприємства, що не приділяють достатньої уваги управлінню прибутковістю, ризикують втратити конкурентні позиції та опинитися у стані фінансової нестабільності.

Підвищення прибутковості вимагає системного підходу, який поєднує економічні, організаційні та правові механізми управління. Економіко-правові засади формують підґрунтя для ефективного використання ресурсів, оптимізації витрат, удосконалення структури доходів та забезпечення законності господарських операцій. Зокрема, правильне тлумачення і застосування норм податкового, господарського та корпоративного права є ключовими умовами для формування стабільного прибутку.

Актуальність дослідження посилюється необхідністю адаптації підприємств до змін у правовому полі України, особливо в умовах реформування податкової системи та переходу до європейських стандартів ведення бізнесу. Успішне функціонування підприємств сьогодні залежить не лише від ефективності економічних рішень, а й від правової грамотності менеджменту, здатності працювати в межах чинного законодавства та використовувати його норми для зміцнення фінансової позиції.

Стан дослідження теми. Дослідженню теоретичних та практичних аспектів підвищення прибутковості підприємства присвячено значну кількість наукових праць таких учених, економістів та дослідників як: Безпалько Н. Ю., Бершадська І. І., Гайбура Ю. А., Макалюк І. В., Партола А. С., Семенов Г. А. та

інші. Разом з тим, ефективність формування й використання прибутку досліджені недостатньо, без урахування зростання відкритості економіки України та посилення впливу глобалізаційних процесів на стан фінансової системи.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є обґрунтування теоретичних і правових засад підвищення прибутковості підприємства та розроблення практичних заходів щодо зростання ефективності його фінансово-господарської діяльності.

Досягнення даної мети здійснюється через вирішення наступних **завдань**:

- розкрити поняття та зміст прибутку підприємства;
- охарактеризувати показники оцінки прибутковості підприємства;
- визначити чинники та резерви підвищення прибутку підприємства;
- дослідити правові аспекти діяльності підприємства, що впливають на прибутковість;
- здійснити загальну характеристику діяльності підприємства та його правове забезпечення;
- проаналізувати ефективність господарської діяльності підприємства;
- проаналізувати фінансові результати та оцінити фінансовий стан підприємства;
- проаналізувати прибутковість підприємства;
- визначити напрями підвищення прибутковості підприємства;
- розглянути можливість використання альтернативних джерел енергії з метою підвищення прибутковості підприємства;
- визначити вплив запропонованих заходів на основні показники ТОВ «Київхліб».

Об'єктом дослідження є ТОВ «Київхліб».

Предметом дослідження є прибутковості підприємства ТОВ «Київхліб».

Методи дослідження. У процесі написання курсової роботи використано такі методи дослідження: теоретичні – для узагальнення наукових підходів до визначення сутності прибутку та прибутковості підприємства; аналітичні – для

оцінки фінансово-господарських результатів діяльності ТОВ «Київхліб»; економіко-статистичні – для аналізу показників ефективності та прибутковості; порівняльні – для зіставлення динаміки фінансових показників у різні періоди; графічні та табличні – для наочного відображення результатів аналізу; а також логічні та узагальнюючі – для формулювання висновків і розроблення пропозицій щодо підвищення прибутковості підприємства.

Теоретичну та методологічну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів, нормативно-правові акти України, статистичні дані, матеріали офіційної звітності ТОВ «Київхліб» та інформація з інтернет-джерел.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості застосування розроблених рекомендацій для підвищення прибутковості та ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 100 сторінках, містить 20 таблиць, 7 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел складає 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ОСНОВ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація прибутку підприємства

В умовах ринкової економіки прибуток виступає основним показником ефективності господарювання та базою економічного розвитку підприємства. Його обсяг визначає фінансово-економічні результати діяльності будь-якого підприємства і слугує ключовим критерієм оцінки успішності господарських процесів.

Перші спроби пояснити природу прибутку зробили меркантилісти, серед яких найбільш відомими були Томас Мен та Жан Батист Кольбер. Вони вважали, що прибуток виникає внаслідок торгівлі, особливо зовнішньої, і приносить користь державі, купцю та правителю. В XVIII столітті з'явилися інші концепції: німецькі та італійські економісти розглядали прибуток як результат використання капіталу, що відображає його продуктивність, при цьому багатство держави вони ототожнювали з благородними металами та активним торговельним балансом. Меркантилісти зосереджувалися на перерозподілі прибутку, а не на його походженні, тоді як фізіократи досліджували прибуток у сфері виробництва, звертаючи увагу на вплив природних умов і покриття витрат виробництва за рахунок збільшення споживної вартості [7, с. 99].

Поняття прибутку виникло у зв'язку з розвитком товарно-грошових відносин та інституту власності, зокрема приватної, і на ранніх етапах ототожнювалося з валовим доходом, який розподілявся на доходи від капіталу, землі та праці. Кожен з цих видів доходів вважався винагородою за внесок у народне господарство.

Класики політичної економії, такі як Адам Сміт і Карл Маркс, значно розширили розуміння прибутку. Адам Сміт підкреслював, що заробітна плата, прибуток і рента є джерелами будь-якого доходу, а вартість товару визначається працею, вкладеною у його виробництво. Карл Маркс розвинув концепцію

трудової вартості, поділяючи створену вартість на необхідний та додатковий продукт, що споживається робітниками. Продовжувач теорії А. Сміта, Д. Рікардо, розглядав прибуток і заробітну плату як складові вартості, створеної працею, і підкреслював, що підвищення заробітної плати зменшує прибуток і навпаки [59, с. 112].

Таким чином, історія економічної думки демонструє, що категорія прибутку трактувалася по-різному в різні періоди.

Прибуток підприємства є ключовим джерелом його розвитку. Саме завдяки прибутку підприємство може модернізувати свою матеріально-технічну базу, впроваджувати нові види продукції та ефективно здійснювати фінансову і інвестиційну діяльність. Зростання прибутку сприяє збільшенню податкових надходжень до бюджетів різних рівнів, що позитивно впливає не лише на фінансовий стан окремого підприємства, а й на економіку держави в цілому. Основним завданням фінансових керівників вищої ланки є максимізація прибутку, яка можлива за умов раціонального управління структурою капіталу, витратами та доходами, а також ефективного контролю за грошовими потоками підприємства [58, с. 69]. У табл. 1.1 наведено морфологічний аналіз поняття «прибуток підприємства».

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «прибуток підприємства»

Автор	Поняття прибутку
1	2
О.О. Гетьман, В.М. Шаповал [7, с. 51]	Прибуток підприємство отримує після реалізації продукції, коли вартість виробленого продукту перетворюється на грошові кошти.
Г.Г. Кірейцев [68, с. 78]	Для фінансового менеджера важливим є досягнення високого або постійно зростаючого прибутку, що залежить від витрат на виробництво, планової ціни одиниці продукції та обсягу реалізації.
С.М. Онисько, П.М. Марич [44, с. 103]	Прибуток підприємства – це фінансовий результат діяльності, отриманий у процесі виробництва, комерційної, науково-дослідної та іншої діяльності.

Продовження таблиці 1.1

1	2
М.В. Патарідзе-Вишинська [46, с. 25]	Прибуток є формою доходу підприємства, що вклав капітал для досягнення комерційного успіху, і відображає ефективність використання функціонуючого капіталу.
Г.А. Семенов, А.В. Бугай [58, с. 97–98]	Прибуток – це результат операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, що перетворює доходи від цих видів діяльності на фінансовий результат підприємства.
Т.О. Скрипко, О.О. Ланда [59, с. 126]	Ефект діяльності підприємства розглядається як абсолютний показник, який може вимірюватися у натуральному або грошовому вираженні, включаючи суму прибутку та обсяг виробництва.
Л.І. Шваб [71, с. 483]	Прибуток – це узагальнюючий фінансовий показник, що визначається як частина виручки, яка залишається після покриття всіх витрат на виробничу та комерційну діяльність.
В.М. Шелудько [72, с. 113]	Прибуток – це результат ефективного управління фінансами підприємства та оцінки його господарської діяльності в цілому.

Джерело: створено автором

Узагальнюючи наведені визначення, прибуток підприємства – це фінансовий результат його господарської діяльності, що формується після покриття всіх витрат на виробництво та реалізацію продукції, відображає ефективність використання капіталу та управління доходами і витратами, а також слугує джерелом розвитку, інвестування та виконання фінансових зобов'язань перед державою.

У сучасних умовах прибуток розглядається як багатогранне економічне явище, що має різні форми та види прояву. Тому управління прибутком є важливим як для підприємств, так і для держави. Невірне визначення видів прибутку суб'єктів господарювання може призводити до суперечностей у процесі управління ним та отримання неточних результатів, що в кінцевому підсумку ускладнює виконання прибутком усіх його функцій [62, с. 105].

Управління прибутком підприємства передбачає виконання низки ключових завдань, спрямованих на ефективне використання фінансових ресурсів і забезпечення стабільного розвитку підприємства:

- забезпечення максимізації розміру прибутку відповідно до ресурсного потенціалу підприємства та ринкової кон'юнктури;

- підтримка оптимальної пропорційності між рівнем прибутку та допустимим рівнем ризику;
- забезпечення високої якості прибутку;
- гарантування виплати доходу на інвестований капітал власникам підприємства;
- формування достатнього обсягу фінансових ресурсів для реалізації завдань розвитку підприємства;
- забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства [40, с. 462].

Економічний зміст прибутку проявляється через функції, які він виконує, адже функція відображає внутрішню суть економічної категорії, тоді як інші характеристики показують роль, яку ця категорія відіграє у господарській діяльності. На рис. 1.1 представлено основні функції, що виконує прибуток підприємства.

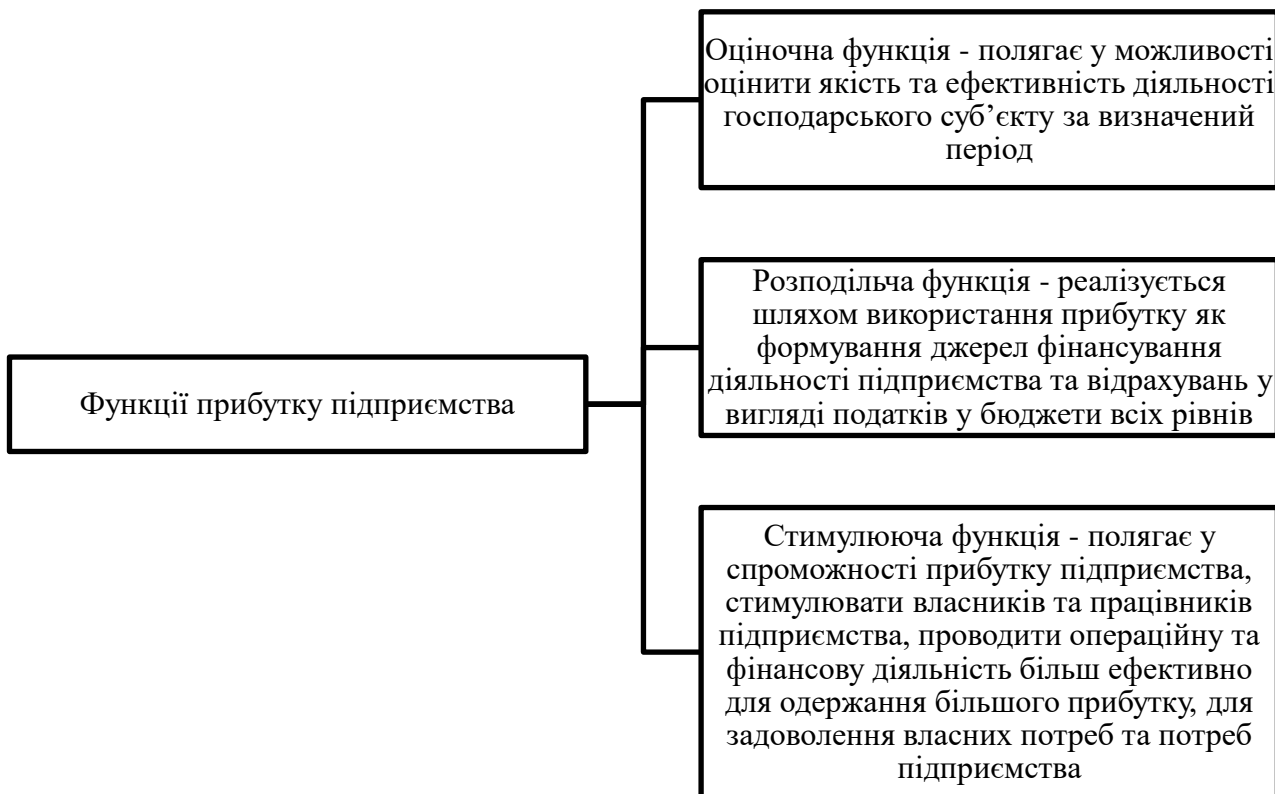

Рис. 1.1. Функції прибутку підприємства [12, с. 63]

Роль і значення прибутку у діяльності підприємства є фундаментальною для оцінки його ефективності, фінансової стійкості та перспектив розвитку. Прибуток відображає всі аспекти господарської діяльності суб'єкта: технологію та організацію виробництва, систему внутрішнього і зовнішнього управління, якість та обсяг виготовленої продукції, рівень собівартості, ціноутворення та продуктивність праці. Саме через прибуток можна оцінити, наскільки підприємство ефективно використовує свої ресурси, здійснює виробничі процеси та управляє фінансовими потоками, що безпосередньо впливає на його конкурентоспроможність на ринку [15, с. 24].

Прибуток виконує важливу соціально-економічну функцію. Він забезпечує зміцнення державного бюджету, сприяє інвестиційній привабливості підприємств і стимулює ділову активність у різних секторах економіки. Зростання прибутку підвищує зацікавленість власників у збільшенні частини доходу, що залишається в розпорядженні підприємства та може використовуватися на виробничий і соціальний розвиток, а також на матеріальне заохочення працівників відповідно до якості їхньої праці.

Фінансові результати підприємства безпосередньо впливають на доходи найманих працівників, які зацікавлені у зростанні власної заробітної плати та участі у прибутках компанії. Це стимулює продуктивність праці, підвищує мотивацію персоналу та сприяє стабільності внутрішніх процесів. Водночас держава зацікавлена у зростанні прибутковості підприємств, адже податкові відрахування від прибутку формують основу фінансових ресурсів державного, регіонального та місцевого бюджетів. Від обсягів сплачених податків залежить темп економічного та інвестиційно-інноваційного розвитку країни, рівень суспільного добробуту та якість життя населення [14, с. 95].

У ринковій економіці отримання максимально можливого прибутку є основною метою будь-якого виробництва. Його роль у системі економічних відносин багатогранна:

- прибуток є основною метою підприємницької діяльності і мірилом її ефективності;

- прибуток є основним джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, що забезпечують його розвиток;
- прибуток виконує захисну функцію, оберігаючи підприємство від банкрутства та забезпечуючи зростання ринкової вартості господарюючого суб'єкта;
- прибуток є джерелом зростання доходів працівників підприємства;
- прибуток є необхідною умовою при виході підприємства на міжнародний ринок;
- прибуток є фундаментом економічного розвитку країни та джерелом задоволення соціальних потреб через податкові надходження;
- прибуток забезпечує задоволення інших суспільних потреб, пов'язаних із підтримкою економічної стабільності та соціального добробуту [37, с. 107].

На рис. 1.2 схематично показано значення прибутку в ринковій економіці.

Рис. 1.2. Значення прибутку в ринковій економіці [60, с. 13]

Характеризуючи значення прибутку в ринковій економіці, слід зауважити, що його вплив не завжди є однозначно позитивним. Деякі економісти підкреслюють, що певні види прибутку можуть служити лише джерелом особистого збагачення окремих осіб і не приносити користі суспільству загалом. Це, зокрема, стосується прибутку, отриманого від спекулятивних операцій, встановлення необґрунтовано високих цін у зв'язку з монопольним становищем на ринку або від «тіньової» діяльності підприємства [41, с. 69].

Залежно від масштабів діяльності підприємства та цілей його функціонування прибуток поділяють на мінімальний, цільовий та максимальний. Мінімальний прибуток характеризує такий фінансовий результат після сплати податків, який забезпечує власникам підприємства мінімально прийнятний рівень дохідності вкладеного капіталу; за своїм економічним змістом він відповідає середньому рівню процентних ставок за банківськими депозитами [1, с. 2]. Цільовий прибуток визначається стратегічними орієнтирами підприємства та відображає бажаний рівень фінансового результату залежно від обраної стратегії розвитку; він може набувати форми нормального прибутку, що відповідає середній ринковій нормі дохідності капіталу, або необхідного прибутку, який забезпечує фінансування виробничого та соціального розвитку підприємства [2, с. 103]. Максимальний прибуток пов'язаний з оптимальним обсягом реалізації продукції, за якого досягається рівновага між граничними доходами та граничними витратами, тобто підприємство отримує найбільший можливий фінансовий результат за даних умов виробництва [39, с. 311].

Прибуток або збиток від реалізації продукції, робіт чи послуг визначається як різниця між виручкою від їх продажу та фактичною собівартістю. Фінансові результати від позареалізаційних операцій формуються за рахунок доходів від оренди майна, участі у спільній діяльності, операцій із цінними паперами та інших аналогічних операцій і розраховуються індивідуально залежно від їх характеру. Прибуток від реалізації майна є результатом іншої реалізації та виникає в процесі продажу активів, що обліковуються на балансі підприємства [43, с. 59].

У економічній теорії розрізняють бухгалтерський та економічний прибуток. Бухгалтерський прибуток визначається як різниця між доходами підприємства та його фактичними витратами. Економічний прибуток, на відміну від бухгалтерського, враховує також альтернативні витрати використання ресурсів і застосовується для оцінки загального економічного стану та ефективності діяльності підприємства. Таким чином, економічний прибуток являє собою різницю між виручкою підприємства та сумою явних і неявних витрат [61, с. 293].

Аналіз наукових і довідкових джерел свідчить, що найбільш поширеними у практиці є такі види прибутку, як бухгалтерський, балансовий, валовий, операційний та чистий прибуток. Саме ці показники найчастіше використовуються для оцінювання фінансових результатів діяльності підприємств у сучасній економічній системі.

Таблиця 1.2

Види прибутку підприємства

Класифікаційна ознака	Види прибутку
1	2
За видами діяльності	прибуток від операційної діяльності; прибуток від інвестиційної діяльності; прибуток від фінансової діяльності
Залежно від розмірів	мінімальний прибуток; цільовий прибуток; максимальний прибуток
За джерелами утворення	прибуток від реалізації продукції; прибуток від реалізації активів; прибуток від позареалізаційних операцій
За напрямками використання	прибуток, що перераховується до бюджету; прибуток для споживання; капіталізований прибуток; нерозподілений прибуток
Залежно від методики визначення	бухгалтерський прибуток; економічний прибуток

Продовження таблиці 1.2

1	2
За складом	валовий (маржинальний) прибуток; операційний прибуток; чистий прибуток
За характером оподаткування	прибуток до оподаткування; прибуток, який не підлягає оподаткуванню
За факторами утворення	процент; рента (фінансова, природна: гірська, водна, лісова, земельна)

Джерело: [69, с. 142]

Таким чином, прибуток підприємства є ключовою економічною категорією, що відображає ефективність господарської діяльності та слугує основою фінансової стабільності і розвитку підприємства. Обсяг прибутку визначає фінансово-економічні результати діяльності підприємства, забезпечує формування внутрішніх фінансових ресурсів для інвестування, модернізації матеріально-технічної бази та впровадження нових видів продукції. Прибуток виконує важливу соціально-економічну функцію, сприяє підвищенню продуктивності праці, мотивації персоналу, зміцненню державного бюджету та стимулюванню економічного розвитку країни. Водночас прибуток може набувати негативного характеру, якщо формується за рахунок спекулятивних операцій, монопольного ціноутворення або тіньової діяльності, що не приносить суспільної користі.

1.2. Показники оцінки прибутковості підприємства

Прибуток є ключовим показником ефективності діяльності підприємства, оскільки він відображає комплекс економічних процесів, що відбуваються всередині організації. Його величина демонструє зміни в обсязі товарообігу, рівень доходів підприємства, ефективність використання наявних ресурсів, витрати на виробництво та обертання капіталу.

Для точного управління прибутком та планування фінансових результатів підприємства застосовується система класифікації прибутку, що дозволяє більш

детально аналізувати його природу та джерела формування. Основні види прибутку можна розділити за кількома ознаками:

1. За видом діяльності:

- прибуток від торговельної діяльності;
- прибуток від реалізації майна;
- прибуток від позареалізаційних операцій;
- прибуток від інших видів діяльності [42, с. 254].

2. За порядком визначення:

- балансовий прибуток, що відображає загальні фінансові результати підприємства до оподаткування;
- оподаткований прибуток, який визначається після врахування податкових зобов'язань;
- чистий прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства для розвитку та розподілу між власниками [38, с. 75].

3. За методикою оцінки:

- номінальний прибуток, що відображає абсолютне грошове вираження фінансового результату;
- реальний прибуток, який враховує інфляційні та економічні фактори, що впливають на його фактичну вартість.

4. За метою визначення:

- бухгалтерський прибуток, що використовується для ведення обліку та фінансової звітності;
- економічний прибуток, який дозволяє оцінити ефективність використання всіх ресурсів підприємства та досягнення стратегічних цілей [32, с. 24].

5. За розміром:

- мінімальний прибуток, необхідний для забезпечення беззбиткової діяльності;
- цільовий прибуток, що планується відповідно до стратегічних завдань підприємства;

- максимальний прибуток, який відображає потенційні можливості підприємства щодо отримання додаткових доходів [11, с. 94].

Застосування такої системи класифікації дозволяє комплексно оцінювати фінансові результати підприємства, визначати ефективність його діяльності у різних сферах, планувати інвестиції та розподіл ресурсів, а також підвищувати якість управлінських рішень для забезпечення стабільного розвитку та конкурентоспроможності на ринку.

Основними завданнями аналізу фінансових результатів підприємства є:

- дослідження рівня, складу та структури фінансових результатів у динаміці;
- контроль формування результатів за видами діяльності;
- оцінка абсолютних і відносних показників фінансових результатів;
- виявлення факторів і причин, що впливають на суму чистого фінансового результату;
- оцінка ефективності розподілу чистого прибутку;
- визначення резервів збільшення чистого прибутку і рентабельності;
- оцінка використання підприємством можливостей для зростання прибутку;
- розробка заходів щодо реалізації виявлених резервів [4, с. 112].

Прибуток як ключова категорія ринкових відносин виконує кілька важливих функцій:

- 1) характеризує економічний ефект діяльності підприємства, виступаючи кінцевим фінансовим результатом;
- 2) виконує стимулювальну функцію, будучи водночас фінансовим результатом і основним елементом фінансових ресурсів підприємства;
- 3) слугує джерелом формування бюджетів різних рівнів [5, с. 119].

Додатково важливим показником прибутковості є рентабельність, яка відображає співвідношення прибутку з понесеними витратами. Рентабельність є відносним показником, що дозволяє оцінити ступінь дохідності та ефективності діяльності підприємства або конкретної продукції. Якщо прибуток демонструє

абсолютний фінансовий ефект, то рентабельність показує відносний рівень прибутковості, співвідносячи отриманий прибуток із ключовими чинниками його формування: доходами, витратами, ресурсами та капіталом [3, с. 37].

Основні показники рентабельності поділяються на такі групи:

- рентабельність капіталу (активів), що відображає ефективність використання загальних ресурсів підприємства;
- рентабельність продукції, яка показує прибутковість конкретних товарів або послуг;
- показники, розраховані на основі потоків наявних грошових коштів, що дозволяють оцінити ефективність фінансових потоків у підприємстві [67, с. 107].

За класифікацією С.Б. Довбні та О.Г. Пендик, коефіцієнти рентабельності поділяються на три групи: перша – оцінка ефективності діяльності підприємства в цілому, що дає змогу визначити загальний рівень рентабельності; друга – оцінка ефективності за видами діяльності, включаючи операційну, інвестиційну та фінансову діяльність, що дозволяє деталізувати джерела прибутку; третя – оцінка ефективності використання ресурсів, що дозволяє виявити резерви підвищення доходності [11, с. 95].

О.А. Зінченко пропонує більш деталізовану класифікацію, яка враховує різні аспекти рентабельності: за критерієм часу – моментні, статистичні та динамічні; за витратами – рентабельність активів, застосованих ресурсів і споживаних ресурсів; за результатом – загальний прибуток, оподаткований прибуток, чистий прибуток; за узагальненням – узагальнені, локальні та часткові показники; а також з урахуванням інфляції для реалістичної оцінки ефективності [31, с. 151].

Л.А. Лахтіонова виділяє чотири основні групи показників рентабельності: рентабельність реалізації продукції або послуг, що показує дохідність продажів; рентабельність активів, яка характеризує ефективність використання майна підприємства; рентабельність власного капіталу та зобов'язань, що відображає дохідність коштів власників і кредиторів; а також рентабельність витрат і

продукції, яка дозволяє оцінити ефективність витратних ресурсів у процесі виробництва [37, с. 113].

У вітчизняній науковій літературі найчастіше рентабельність класифікують за економічною сутністю базового показника, яким може бути прибуток або дохід, та за базою порівняння – капіталом, активами, витратами чи зобов'язаннями. Найпоширенішими формами залишаються рентабельність реалізації (продажу), рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність витрат (собівартості продукції) та рентабельність інвестицій. Однак ряд авторів розширює цей підхід, виділяючи рентабельність поточних та необоротних активів, виробничих основних засобів, авансованого капіталу, а також рентабельність за сегментами діяльності чи видами продукції, що дозволяє здійснювати більш детальний управлінський аналіз.

Іншою класифікаційною ознакою є рівень узагальнення показників рентабельності. До загальних (інтегральних) показників належить рентабельність активів або капіталу, яка характеризує діяльність підприємства в цілому. Часткові показники розраховуються для окремих видів ресурсів або процесів, наприклад рентабельність оборотних активів чи інвестиційних проєктів. Локальні показники відображають ефективність конкретних підрозділів, структурних одиниць або окремих видів продукції [6, с. 101].

Щодо методики розрахунку, слід зазначити, що єдиний стандарт обчислення рентабельності відсутній. Її визначають як співвідношення різних видів прибутку – валового, операційного або чистого – до обраної бази порівняння, якою можуть бути середнє значення активів, капіталу, витрати або виручка. Такий підхід дозволяє адаптувати показник рентабельності до специфіки діяльності підприємства та мети аналізу.

Узагальнення класифікаційних підходів у вітчизняній науці демонструє, що рентабельність не слід розглядати як статичний показник (табл. 1.3). Рентабельність є динамічною аналітичною конструкцією, яка змінюється залежно від завдань дослідження, джерел даних, економічного середовища та стратегічних пріоритетів підприємства. Кожен критерій класифікації – об'єкт

оцінювання, джерело прибутку, функціональне призначення, часова перспектива чи рівень деталізації – відкриває нову грань для інтерпретації результатів аналізу [37, с. 19].

Таблиця 1.3

Інтегрований підхід до вітчизняної класифікації показників рентабельності

Критерій класифікації	Групи показників	Показники
1	2	3
1. За об'єктом оцінювання	<ul style="list-style-type: none"> • Активи • Капітал (власний, залучений) • Витрати • Продажі (доходи) • Інвестиції 	Рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність витрат, рентабельність інвестицій
2. За видом прибутку у чисельнику	<ul style="list-style-type: none"> • Валова • Операційна • Прибуток до оподаткування • Чистий прибуток • Економічний ефект (у модифікованих показниках) 	Чиста рентабельність реалізації, операційна рентабельність активів, економічна рентабельність виробництва
3. За джерелом бази розрахунку	<ul style="list-style-type: none"> • Фінансова звітність (Ф№1, Ф№2) • Управлінський облік • Інвестиційні розрахунки 	Бухгалтерська рентабельність активів, рентабельність інвестиційного проекту за DCF
4. За функціональним призначенням	<ul style="list-style-type: none"> • Операційна ефективність • Фінансова стійкість • Інвестиційна привабливість 	Рентабельність продукції, рентабельність власного капіталу, внутрішня норма рентабельності
5. За рівнем узагальнення	<ul style="list-style-type: none"> • Інтегральні (загальні) • Часткові • Локальні 	Загальна рентабельність підприємства, рентабельність оборотних активів, рентабельність окремого цеху
6. За часом оцінювання	<ul style="list-style-type: none"> • Фактичні (ретроспективні) • Планові (прогнозні) • Стратегічні (оцінка життєвого циклу, інвестиційного горизонту) 	Фактична рентабельність реалізації, прогнозна рентабельність капіталу
7. За структурою факторного впливу	<ul style="list-style-type: none"> • Простий показник • Розкладений за факторами (через структурні елементи доходу/витрат/активів) 	Рентабельність продажу у факторній моделі: ціна, собівартість, обсяг

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
8. За підходом до побудови	<ul style="list-style-type: none"> • Абсолютні метрики (у відсотках) • Відносні індекси • Модифіковані рентабельності (з урахуванням ризику, дисконтованих потоків, екологічних чинників) 	ROI, ROE, EVA, ROA, ESG-рентабельність
9. За суб'єктом використання	<ul style="list-style-type: none"> • Для внутрішнього аналізу (менеджмент) • Для зовнішніх користувачів (інвестори, аудиторі, кредиторі) • Для порівняльного аналізу (бенчмаркінг, рейтингування) 	Рентабельність для управлінської звітності, рентабельність для інвестиційного меморандуму

Джерело: [10, с. 145]

Таким чином, прибуток і рентабельність є фундаментальними показниками оцінки ефективності діяльності підприємства, які дозволяють комплексно аналізувати фінансові результати, визначати резерви зростання доходності, планувати інвестиції та оптимально використовувати ресурси, забезпечуючи стабільний розвиток, конкурентоспроможність і фінансову стійкість підприємства в умовах ринкової економіки.

1.3. Чинники та резерви підвищення прибутковості підприємства

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є забезпечення високого рівня фінансового результату, оскільки від рівня прибутковості залежить його економічний стан та конкурентна позиція на ринку. Забезпечення належного рівня прибутковості ґрунтується на якісному розвитку підприємства, що передбачає ефективне управління виробничими та фінансовими процесами. Якість прибутку характеризується структурою джерел його формування, а високий рівень прибутку досягається за рахунок збільшення обсягів реалізованої продукції та зниження витрат, пов'язаних безпосередньо з її виробництвом. Такий підхід дозволяє підприємству забезпечити стабільність фінансових результатів та сприяє сталому розвитку національної економіки.

Рівень і сума прибутку підприємства формуються під впливом різноманітних факторів, які можуть мати як позитивний, так і негативний ефект. Всі фактори, що впливають на прибутковість, поділяються на внутрішні та зовнішні (рис. 1.3).

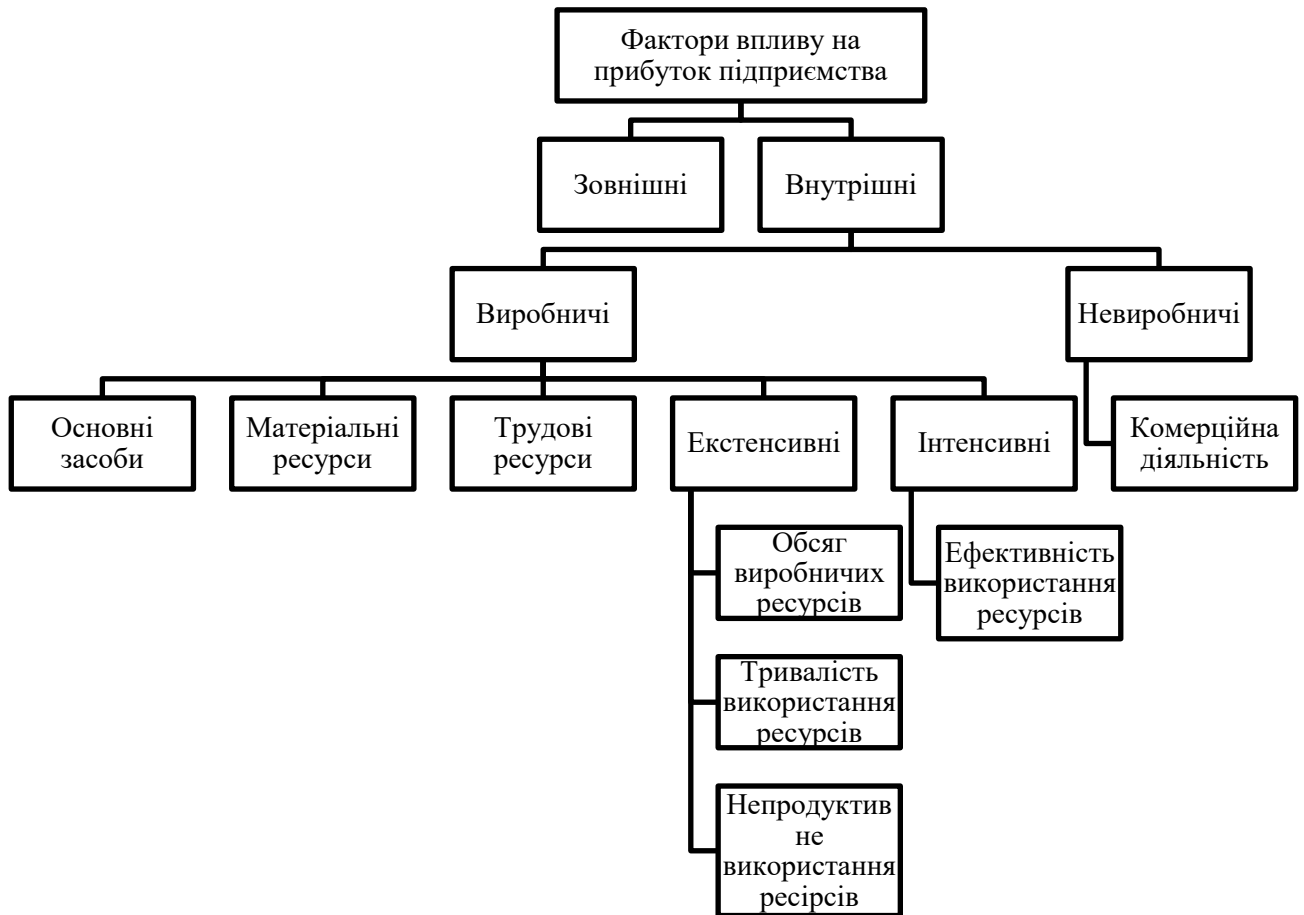

Рис. 1.3. Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку підприємства [9]

Для успішного управління фінансовими результатами підприємства необхідно враховувати зовнішні фактори, які суттєво впливають на прибутковість компанії, формуючи її економічне та ринкове середовище.

1. Економічні фактори:

- Соціально-економічні умови країни або регіону – рівень економічного розвитку, стабільність національної валюти, доступність фінансових ресурсів, що визначають загальні можливості підприємства.

- Ціни на виробничі ресурси – вартість сировини, матеріалів, енергії та послуг, які безпосередньо впливають на собівартість продукції та фінансовий результат.

- Рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків – доступ до міжнародних ринків, ефективність імпорту та експорту, валютні коливання, що визначають доходи від зовнішньоекономічної діяльності.

- Інфляційні коливання – зміни рівня цін у країні, що впливають на купівельну спроможність споживачів та витрати підприємства [63, с. 102].

2. Соціальні та ринкові фактори:

- Рівень конкуренції на ринку – наявність та активність конкурентів, що визначає можливості компанії щодо ціноутворення та обсягів реалізації продукції.

- Поведінка споживачів – зміни попиту, уподобання покупців, модні та сезонні тенденції, які формують обсяги продажу.

- Надзвичайні ситуації та форс-мажори – природні катастрофи, епідемії та інші надзвичайні події, що можуть призвести до порушень виробничих і торговельних процесів.

- Політичні трансформації та державне регулювання – зміни законодавства, тарифів, податкових ставок та пільг, що безпосередньо впливають на фінансовий стан підприємства [74, с. 185].

3. Природні та технічні фактори:

- Природні умови – кліматичні та екологічні особливості території, які впливають на виробничі процеси та логістику.

- Транспортні умови та інфраструктура – доступність транспортних шляхів, стан доріг, портів, складів, що визначає швидкість і вартість доставки продукції.

4. Фінансово-інноваційні фактори:

- Інновації у фінансовому та банківському секторі – доступ до нових фінансових інструментів, кредитування, інвестиційних можливостей.
- Взаємовідносини з партнерами та постачальниками – стабільність і надійність контрагентів, умови співпраці, що впливають на безперервність виробничого циклу та фінансові результати [13, с. 189].

До внутрішніх факторів належать обсяги виробництва та реалізації продукції, собівартість і структура продукції, її якість та рівень цін. Внутрішні фактори поділяються на виробничі та невиробничі. Виробничі фактори характеризують наявність і використання основних засобів та предметів праці, трудових і фінансових ресурсів.

Виробничі фактори можна класифікувати як екстенсивні, що впливають через збільшення кількості ресурсів, та інтенсивні, що визначають ефективність їх використання.

До екстенсивних факторів належать обсяги засобів і предметів праці, фінансові ресурси, тривалість роботи обладнання, чисельність персоналу та фонд робочого часу. Вплив цих факторів на прибуток здійснюється через кількісні зміни, тобто збільшення або зменшення обсягів ресурсів без змін у способах їх використання.

До інтенсивних факторів належать підвищення продуктивності та якості обладнання, вдосконалення технології виробництва, використання нових матеріалів, підвищення кваліфікації та ефективності праці персоналу. Ці фактори впливають на формування прибутку через якісні зміни, покращуючи ефективність використання ресурсів та продуктивність підприємства [8, с. 10].

До невиробничих факторів відносяться соціальна діяльність підприємства, умови праці на робочих місцях, організація збуту та постачання матеріалів, а також заходи, пов'язані з охороною навколишнього середовища та забезпеченням екологічної безпеки. Ці чинники не впливають на прибуток безпосередньо через виробничі процеси, проте вони формують сприятливе середовище для діяльності підприємства, покращують його репутацію на ринку та підвищують лояльність споживачів. Стабільна соціальна політика та турбота

про умови праці персоналу сприяють мотивації працівників, зниженню плинності кадрів та підвищенню продуктивності. Ефективна організація збуту та постачання забезпечує своєчасне надходження матеріалів і стабільний продаж продукції, що мінімізує фінансові ризики та сприяє збереженню прибутку. Діяльність, спрямована на екологічну безпеку, не лише зменшує потенційні штрафи та санкції, а й створює позитивний імідж підприємства, що має стратегічне значення для довгострокового фінансового розвитку.

Внутрішні чинники, контрольовані самим підприємством, є основними рушіями зростання прибутку та забезпечення фінансової стійкості. До них належать збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, оптимізація структури продукції, зниження собівартості та підвищення якості продукції. Виробничі внутрішні фактори поділяються на екстенсивні та інтенсивні: екстенсивні включають обсяги засобів і предметів праці, фінансових ресурсів, чисельність персоналу та тривалість використання обладнання, тоді як інтенсивні – підвищення продуктивності та якості обладнання, впровадження нових технологій, застосування сучасних матеріалів, підвищення кваліфікації та ефективності праці персоналу. Невиробничі внутрішні фактори, зокрема організація соціальної діяльності та умови праці, впливають на мотивацію, лояльність та ефективність співробітників [34, с. 19].

У сучасних умовах найважливішими внутрішніми чинниками зростання прибутку є комплексне підвищення продуктивності праці, ефективне використання виробничих фондів, покращення асортименту та якості продукції, що дозволяє підприємству досягати стабільного фінансового результату, зміцнювати конкурентні позиції на ринку та забезпечувати довгостроковий розвиток.

Для забезпечення успішного розвитку підприємства та підвищення ефективності його діяльності необхідно постійно шукати способи збільшення прибутковості. Важливим аспектом у цьому процесі є виявлення факторів, що впливають на показники прибутку, та їх кількісна оцінка, а також визначення

резервів для підвищення рентабельності діяльності підприємства і розробка обґрунтованих заходів щодо їх використання [32, с. 152].

Досягнення максимального прибутку та високої прибутковості підприємства можливе лише за певних умов, які детально проаналізовані та представлені у табл. 1.4, що дозволяє системно підходити до планування фінансових результатів і стратегічного розвитку організації.

Таблиця 1.4

Умови максимізації прибутку та прибутковості підприємства

Напрямок	Сутність	Вимоги до реалізації
I. Кількісні умови	Збільшення обсягів випуску та реалізації продукції	Збільшення обсягів виробництва та реалізації за рахунок кращого використання трудових ресурсів, основних фондів, сировини та матеріалів.
	Зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції	Зниження собівартості за рахунок більш ефективного використання ресурсів, підвищення технічного рівня виробництва та вдосконалення організації виробництва та праці.
	Впровадження економічно обґрунтованих норм	Розробка норм та нормативів запасів сировини, матеріалів, готової продукції та інших оборотних коштів.
	Цінова політика підприємства	Розробка стратегії ціноутворення, встановлення цін відповідно до ринкових умов, застосування акцій, оптових знижок, знижок постійним покупцям.
II. Якісні умови	Впровадження досягнень науково-технічного прогресу	Створення автоматизованих систем управління, використання методів вдосконалення та модернізації техніки та технології.
	Підвищення якості продукції	Контроль за якістю продукції, мотивація та надання додаткових стимулів персоналу для скорочення кількості бракованої продукції.
	Підвищення продуктивності праці	Активна мотивація персоналу та надання різноманітних стимулів для більш ефективної праці.
	Маркетингова кампанія	Розробка ефективної маркетингової стратегії, спрямованої на пошук цільового споживача та сегмента ринку.

Джерело: [42, с. 256]

Для підвищення прибутковості підприємства необхідно комплексно аналізувати внутрішні ресурси та резерви, зокрема шляхи зниження собівартості продукції, ефективність використання виробничих фондів і трудових ресурсів, а

також приділяти значну увагу ринковим аспектам діяльності, визначаючи цільову аудиторію, налагоджуючи взаємодію зі споживачами та реалізуючи продуману цінову політику.

Отже, забезпечення високого рівня прибутковості підприємства є ключовим чинником його економічної стабільності та конкурентоспроможності на ринку. Прибуток формується під впливом різноманітних зовнішніх і внутрішніх факторів, серед яких економічні, соціальні, природні, фінансово-інноваційні та виробничі чинники. Внутрішні фактори, контрольовані підприємством, включають екстенсивні та інтенсивні ресурси, організацію виробничих і невиробничих процесів, підвищення продуктивності та якості продукції. Для максимізації прибутку необхідно системно аналізувати внутрішні резерви та ефективність використання ресурсів, впроваджувати сучасні технології, вдосконалювати організаційні процеси та забезпечувати ефективну взаємодію з ринком через правильну цінову політику та маркетингові стратегії. Такий комплексний підхід дозволяє підприємству стабільно підвищувати рентабельність, зміцнювати позиції на ринку та забезпечувати довгостроковий розвиток і фінансову стійкість організації.

1.4. Правові аспекти діяльності підприємства, що впливають на прибутковість

Правові аспекти діяльності підприємства безпосередньо впливають на його прибутковість, оскільки встановлюють рамки, межі та умови господарювання, визначають обов'язки та права суб'єктів підприємницької діяльності, а також формують юридичну основу для фінансових і виробничих рішень. Відповідне правове регулювання дозволяє мінімізувати ризики, забезпечити стабільність доходів та створити передумови для ефективного розвитку підприємства.

Серед ключових правових аспектів можна виділити такі напрямки:

- Нормативно-правове встановлення податкових зобов'язань і пільг – система оподаткування, включаючи податок на прибуток, визначає обсяг відрахувань до держави та впливає на чистий фінансовий результат.

- Регулювання підприємницької діяльності – визначає порядок реєстрації, види діяльності, ліцензування та вимоги до ведення бізнесу; надмірна або нечітка регламентація може створювати додаткові ризики та витрати.

- Правове забезпечення контрактних відносин і захист прав суб'єктів господарювання – гарантує права власності, захищає від недобросовісної конкуренції та забезпечує стабільність виконання договорів, що впливає на регулярність доходів.

- Державне регулювання цін, тарифів, ліцензій та стандартів – встановлення мінімальних або максимальних цін, тарифних ставок, санітарно-екологічних та інших стандартів може обмежувати маржу та створювати додаткові витрати.

- Юридичні аспекти використання ресурсів і дотримання законодавства – вимоги екологічного та трудового законодавства, штрафи та санкції можуть збільшувати витрати та знижувати ефективність діяльності.

Правові аспекти діяльності підприємства безпосередньо впливають на його прибутковість, оскільки встановлюють рамки, межі та умови господарювання, визначають обов'язки та права суб'єктів підприємницької діяльності, а також формують юридичну основу для фінансових і виробничих рішень. Відповідне правове регулювання дозволяє мінімізувати ризики, забезпечити стабільність доходів та створити передумови для ефективного розвитку підприємства. У сучасних умовах, коли економіка України продовжує адаптуватися до викликів воєнного стану та глобальних змін, роль правового поля стає ще більш критичною, адже воно не лише фіксує норми поведінки, але й стимулює інновації через пільги та спрощені процедури. Чітке дотримання законодавства про оподаткування та контракти може знизити витрати за рахунок уникнення штрафів і судових спорів, що безпосередньо відображається на чистому прибутку. Водночас, нестабільність у регулюванні, як-от часті зміни в

ліцензуванні чи екологічних стандартах, може призводити до непередбачуваних витрат.

Таблиця 1.5

Правові аспекти діяльності підприємства та їх вплив на прибутковість

Напрямок правового регулювання	Нормативно-правові акти	Суть впливу	Вплив на прибутковість
Податкове регулювання	Податковий кодекс України	Визначення ставок податку на прибуток, податкових пільг, кредитів та амортизаційних відрахувань	Оптимізація податкового навантаження, зростання чистого прибутку
Реєстрація та загальне регулювання підприємницької діяльності	Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»; Цивільний кодекс України	Встановлення порядку створення підприємств, видів діяльності, свободи договору	Зменшення стартових та адміністративних витрат
Контрактні відносини та захист прав суб'єктів господарювання	Цивільний кодекс України; Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції»; Закон України «Про захист економічної конкуренції»	Регулювання договірних зобов'язань, захист прав власності та конкуренції	Стабільність доходів, зменшення судових і фінансових ризиків
Державне регулювання цін, тарифів і стандартів	Закон України «Про ціни і ціноутворення»; Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності»	Встановлення граничних цін, тарифів і вимог до якості продукції	Обмеження маржі та додаткові витрати на відповідність стандартам
Екологічне регулювання	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»; Закон України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення»; Податковий кодекс України (екологічний податок)	Встановлення екологічних стандартів, податків і вимог до викидів	Зростання витрат, але можливість отримання пільг і грантів
Трудове законодавство	Кодекс законів про працю України; Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»	Регулювання оплати праці, режиму роботи та охорони праці	Контроль фонду оплати праці, зниження штрафних ризиків

Джерело: створено автором

В Україні основним документом, що регулює ці аспекти, залишається Податковий кодекс України [46], який у 2025 році зазнав значних оновлень, зокрема через Закон України від 16 липня 2025 року № 4536-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» [26] та з метою удосконалення окремих положень податкового законодавства», що набрав чинності з 1 жовтня 2025 року і вніс зміни до норм оподаткування податком на прибуток підприємств, включаючи пільги для певних інвестиційних операцій та коригування ставок для малого бізнесу. Цей кодекс встановлює базову ставку податку на прибуток на рівні 18%, але передбачає механізми оптимізації, такі як амортизаційні відрахування та податкові кредити для досліджень і розробок, що дозволяють підприємствам знижувати податкове навантаження на 10-15% залежно від галузі. Додатково, Закон України від 4 грудня 2024 року № 4113-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [30], чинний з 1 січня 2025 року, розширив пільги для експортно-орієнтованих підприємств, звільняючи від оподаткування певні види доходів від іноземних інвестицій, що стимулює зростання прибутковості в умовах воєнного стану та економічної нестабільності.

У контексті податкових пільг особливу роль відіграє Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки підприємств оборонно-промислового комплексу» [28], який вніс уточнення до Податкового кодексу щодо підтримки бізнесу в енергетичній та аграрній сферах, дозволяючи відстрочку сплати податку на прибуток для підприємств, що впроваджують енергоефективні технології. Ці зміни, опубліковані в «Голосі України», забезпечують стабільність доходів, оскільки підприємства можуть планувати бюджети з урахуванням чітких дедлайнів сплати, уникаючи штрафів за несвоєчасне декларування. Водночас, система моніторингу через електронний кабінет платника, передбачена Податковим кодексом, дозволяє оперативно коригувати податкові зобов'язання, що особливо

важливо для сезонних бізнесів, де коливання прибутку можуть сягати 30-40%. Загалом, таке правове поле не тільки захищає від надмірних відрахувань, але й формує основу для стратегічного планування, де податкові пільги стають інструментом конкурентної переваги.

Регулювання підприємницької діяльності охоплює порядок реєстрації, види дозволеної діяльності, ліцензування та загальні вимоги до ведення бізнесу, де надмірна регламентація може генерувати додаткові витрати та ризики. В Україні ключовим нормативним актом тут є Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» [17], який у 2025 році доповнено цифровими процедурами через інтеграцію з Єдиним державним реєстром, дозволяючи реєстрацію онлайн за 24 години без бюрократичних бар'єрів, що знижує стартові витрати на 50% для нових підприємств. Цей закон встановлює чіткі вимоги до статутного капіталу та КВЕДів, забезпечуючи правову певність і мінімізуючи ризики оскарження реєстрації в суді. Додатково, з урахуванням скасування Господарського кодексу України з 28 серпня 2025 року на підставі Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [20], норми про види господарської діяльності перенесено до Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року № 435-IV, де акцентовано на свободі договору та обмеженнях для стратегічних галузей, що дозволяє підприємствам оперативно адаптуватися до ринкових змін без зайвих адміністративних витрат.

Щодо ліцензування, з 1 січня 2025 року діє розділ VII Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилатів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» [16], який запровадив електронні ліцензії з безстроковою дією для торгівлі алкоголем, тютюном та паливом. Цей закон встановлює перелік органів ліцензування (ДПС та Мінекономіки) та процедури переоформлення. Така система не лише спрощує доступ до ринку, але й знижує операційні ризики,

дозволяючи підприємствам фокусуватися на прибутковості замість адміністративних процедур.

Правове забезпечення контрактних відносин і захист прав суб'єктів господарювання гарантує стабільність угод, права власності та захист від недобросовісної конкуренції, безпосередньо впливаючи на регулярність доходів через надійність партнерств. Основним фундаментом слугує Цивільний кодекс України [70], який після скасування Господарського кодексу з 28 серпня 2025 року інтегрував норми про господарські договори, встановлюючи принципи свободи договору, форс-мажору та відповідальності за невиконання, з термінами позовної давності до 3 років для комерційних спорів. Цей кодекс передбачає механізми нотаріального посвідчення угод для захисту власності, що мінімізує ризики рейдерства та забезпечує швидке судове врегулювання через спрощені процедури в Господарських судах, дозволяючи підприємствам відновлювати активи вартістю до 10 млн грн за 6 місяців.

Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [18] забороняє демпінг та фальсифікацію, що створює рівні умови для чесної конкуренції та стабілізує ринкові ціни.

Захист прав суб'єктів господарювання посилюється Законом України «Про захист економічної конкуренції» [19], який у 2025 році доповнено нормами про цифрову конкуренцію через інтеграцію з Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [22], дозволяючи Антимонопольному комітету блокувати угоди, що загрожують монополії на цифрових ринках, з обов'язковим розглядом за 30 днів для концентрацій. Ці положення забезпечують стабільність виконання договорів через арбітражні клаузули та страхування ризиків. Загалом, таке правове поле формує довіру між партнерами, сприяючи довгостроковим контрактам і передбачуваним доходам, де підприємства можуть планувати інвестиції без страху перед судовими тяганинами чи конкурентними атаками.

Державне регулювання цін, тарифів, ліцензій та стандартів встановлює межі маржі прибутку, потенційно обмежуючи доходи через фіксовані ставки чи

додаткові витрати на відповідність. В Україні базовим актом є Закон України «Про ціни і ціноутворення» [24], який регулює державне втручання в ціноутворення для комунальних послуг та стратегічних товарів, дозволяючи максимальні націнки до 30% для фармацевтики та 15% для продуктів харчування, з моніторингом через Державну службу з питань захисту прав споживачів. Цей закон передбачає механізми оскарження тарифів у суді, що захищає підприємства від надмірного регулювання, але вимагає щорічного декларування цін.

Стандартизація регулюється Законом України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [23], який у 2025 році гармонізовано з ЄС-директивами, вимагаючи сертифікацію продукції за ISO 9001 та екологічними нормами, з витратами на аудит до 5% від річного бюджету для середніх підприємств.

Юридичні аспекти використання ресурсів і дотримання законодавства, зокрема екологічного та трудового, можуть суттєво збільшувати витрати через штрафи та вимоги до безпеки, знижуючи загальну ефективність. Основним документом для екологічного регулювання є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», який у 2025 році доповнено Законом «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» [26], запроваджуючи європейські стандарти ВАТ (Best Available Techniques) для викидів, з обов'язковим моніторингом та штрафами до 1% річного обороту за перевищення норм. Цей закон вимагає екологічної оцінки проектів (ОВНС) перед запуском, що додає 5-10% до інвестиційних витрат, але забезпечує доступ до «зелених» грантів ЄС на суму до 500 тис. євро, мінімізуючи довгострокові ризики забруднення.

Екологічний податок, врегульований Податковим кодексом України [47], у 2025 році застосовується у розмірі 100% від базових ставок, передбачених пунктами 245.1 та 245.2 ПКУ, що завершує поетапне підвищення, розпочате у 2022 році для стимулювання зменшення забруднення, з особливими умовами для енергоємних підприємств, де податок розраховується за фактичними обсягами викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами; при цьому пільги,

зокрема звільнення від сплати за викиди CO₂ до 500 тонн на рік або за використання енергоефективних технологій та відновлюваних джерел енергії, дозволяють таким суб'єктам оптимізувати витрати та підвищувати прибутковість через зменшення податкового навантаження на 10–20% залежно від впроваджених «зелених» ініціатив.

У трудовій сфері ключовим є Кодекс законів про працю України (КЗпП) [36] від 10 грудня 1971 року, чинний з численними змінами, зокрема Законом від 21 серпня 2025 року № 4582-IX «Про внесення зміни до статті 11 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»» [29], який на період воєнного стану послаблює норми щодо колективних договорів, дозволяючи гнучкі графіки роботи без штрафів до 30 мінімальних зарплат. Цей кодекс встановлює мінімальну зарплату на рівні 8000 грн у 2025 році, з вимогами до охорони праці (штрафи до 100 тис. грн за порушення), що впливає на фонд оплати праці, але захищає від судових позовів працівників. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [25] акцентує на цифровізації контрактів, скорочуючи адміністративні витрати на 20%, і створює передумови для ефективного управління персоналом, де дотримання норм стає інвестицією в стабільність бізнесу.

Таким чином, правові аспекти діяльності підприємства виступають одним із ключових чинників формування його прибутковості, оскільки визначають законодавчі межі господарювання, систему оподаткування, вимоги до трудових, екологічних, договірних та регуляторних відносин. Чітке дотримання норм Податкового кодексу України, Цивільного кодексу, законів про державну реєстрацію, ліцензування, екологічну безпеку та працю забезпечує стабільність фінансових результатів, мінімізує ризики штрафних санкцій і судових спорів, сприяє підвищенню довіри партнерів і державних органів. У сучасних умовах трансформації економіки та правового середовища України належне правове забезпечення підприємницької діяльності стає не лише вимогою держави, а й стратегічним інструментом підвищення ефективності управління, оптимізації

витрат і формування конкурентних переваг, що у підсумку безпосередньо впливає на зростання прибутковості та фінансової стійкості підприємства.

Висновки до розділу 1

Прибуток підприємства є головним показником ефективності господарської діяльності, що відображає кінцевий фінансовий результат після покриття всіх витрат. Прибуток виступає основним джерелом формування фінансових ресурсів для розвитку, інвестування, модернізації та виконання зобов'язань перед державою. Економічна сутність прибутку проявляється через його функції – стимулювальну, розподільчу, контрольну та оціночну. Прибуток підприємства визначає його конкурентоспроможність і є важливим чинником соціально-економічного розвитку, впливаючи на зайнятість, податкові надходження та добробут суспільства. Водночас формування прибутку має відбуватися в межах правового поля, оскільки його отримання шляхом зловживань або монопольного ціноутворення суперечить принципам чесної конкуренції.

Показники прибутковості підприємства характеризують ефективність використання ресурсів і результативність діяльності. Основним абсолютним показником є прибуток, а відносним – рентабельність, що визначається співвідношенням прибутку до витрат, активів, капіталу або обсягів реалізації. Найпоширенішими є показники рентабельності активів (ROA), власного капіталу (ROE), продажу (ROS) та інвестицій (ROI). Аналіз динаміки прибутковості дає змогу виявити резерви її зростання, оцінити фінансову стійкість і забезпечити прийняття ефективних управлінських рішень для підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Рівень прибутку підприємства залежить від сукупності внутрішніх і зовнішніх чинників, які формують економічні умови його діяльності. До зовнішніх чинників належать податкова політика держави, рівень конкуренції, коливання цін на ресурси, купівельна спроможність населення, інфляційні

процеси та доступ до фінансових ресурсів. Внутрішні чинники охоплюють ефективність використання виробничих потужностей, якість продукції, обґрунтованість цінової політики, рівень організації праці та управління витратами. Основними резервами підвищення прибутку є зниження собівартості, підвищення продуктивності праці, оптимізація структури асортименту, упровадження інновацій і розширення ринків збуту. Раціональне використання цих резервів забезпечує зростання фінансових результатів і підвищення рентабельності підприємства.

Правові аспекти визначають умови формування прибутковості підприємства, регулюючи податкові, трудові, екологічні та договірні відносини. Податкове законодавство встановлює ставки та пільги, що впливають на розмір чистого прибутку. Цивільний кодекс гарантує правову захищеність угод і зменшує ризики фінансових втрат. Дотримання вимог щодо ліцензування, екологічних і трудових норм сприяє уникненню штрафів і забезпечує стабільність діяльності. Загалом правове забезпечення створює умови для зниження ризиків, підвищення ефективності управління та стабільного зростання прибутковості підприємства.

РОЗДІЛ 2. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КИЇВХЛІБ»

2.1. Загальна характеристика та аналіз основних показників господарської діяльності підприємства

ТОВ «КИЇВ ХЛІБ» (ЄДРПОУ 44375369) є провідним українським виробником хлібобулочних виробів та власником торговельної марки «Київхліб».

Основна інформація про ТОВ «КИЇВ ХЛІБ» наведена у таблиці 2.1.

Підприємство входить до холдингу ALVIVA GROUP, засновниками якого є кіпрська компанія «АЛВІВА ІНВЕСТМЕНТС ЛІМІТЕД» (99%) та ТОВ «ІСТ ЮРОПАН ІНВЕСТМЕНТ ГРУП» (1%). Компанія об'єднує шість сучасних хлібозаводів та власний млин потужністю 250 тонн борошна на добу, забезпечуючи загальну виробничу потужність понад 300 тонн готової продукції щодоби та створюючи робочі місця для близько 2500 співробітників.

Підприємство активно інвестує у модернізацію виробництва та розвиток логістики: за останні п'ять років встановлено 12 нових печей європейського виробництва, автоматизовані лінії упаковки та системи контролю якості, а в 2025 році запущено нові продукти – хліб з насінням чіа та протеїнові булочки. Компанія розвиває власну логістику з більш ніж 180 фірмовими маршрутними авто та мережу з 217 брендovаних магазинів у Києві, щодоби реалізуючи 60–70 тонн соціального хліба.

Таблиця 2.1

Інформація про ТОВ «КИЇВ ХЛІБ»

Ознака	Характеристика
1	2
Повне найменування	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ КИЇВ ХЛІБ
Скорочена назва	ТОВ «КИЇВ ХЛІБ»

Продовження таблиці 2.1

1	2
Дата реєстрації	17.09.2018 (7 років 1 місяць)
Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство
Форма власності	Недержавна власність
Код ЄДРПОУ	42478993
Уповноважені особи	ДУЧЕНКО ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ
Розмір статутного капіталу	1 000 000,00 грн.
Види діяльності	Основний: 10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання Інші: 77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у. 77.12 Надання в оренду вантажних автомобілів 73.20 Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки 71.20 Технічні випробування та дослідження 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна 56.29 Постачання інших готових страв 52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту 47.29 Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах 47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами 46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами та ін..
Місцезнаходження юридичної особи:	02093, Україна, місто Київ, вулиця Бориспільська, будинок 22

Джерело: створено автором на основі інформації про підприємство [33]

Керуючись своєю місією – забезпечувати кожному родині свіжими, якісними та смачними хлібобулочними виробами, – компанія КИЇВХЛІБ щодня виробляє понад 300 тонн продукції, яка також поставляється на експорт у 30 країн світу.

На сьогодні асортимент бренду налічує понад 250 видів хлібобулочних виробів і солодошів, відомих широкому колу споживачів (табл. 2.2).

Асортимент ТОВ «КИЇВ ХЛІБ»

Категорія	Найменування
ТРАДИЦІЙНІ ХІТИ	Хліб «Український»
	Хліб «Український»
	Батон «Столичний»
	Хліб «Пшеничний» подовий
	Батон «Нива»
ЗАВАРНІ ХЛІБИ	«Київський заварний»
	«Житнє диво»
	«Баварський заварний»
	«Литовський»
ЗДОРОВ'Я / СУПЕРФУДИ	«Протеїновий» з кіноа
	«Чіа + льон + спіруліна»
	«Безглютеновий гречано-рисовий»
	«Кето-батон» 80 % жирів
ТОСТОВІ ТА СЕНДВІЧІ	Тостовий «Англійський»
	«Скандинавський» житній
ЗДОБА ТА БУЛОЧКИ	Булочка «Шкільна» з повидлом
	Круасан вершковий 24-шаровий
	Плетінка з маком
	Рогалик з вишнею
СОЦІАЛЬНИЙ ХЛІБ	«Соціальний» батон
	«Соціальний» хліб пшеничний
НОВИНКИ 2025	«Матча-лаваш» з японським чаєм
	Пряник «Київхліб 95 років»
	Заморожені круасани

Джерело: створено автором на основі [45]

ТОВ «КИЇВ ХЛІБ» володіє торговими марками «КИЇВХЛІБ», «SUPER TOAST», «BRITISH SANDWICH», «NORDEN BROD», «Takolini», «Tia Tortilla», «Tendi».

Група ТОВ «Київхліб» включає пекарні у Києві, Броварах, Білій Церкві, Кременчуці та Полтаві, що виготовляють широкий асортимент хлібобулочних та кондитерських виробів під брендами «Київський пекарний дім», «Столичний пекарний дім», «Український пекарний дім», «Київ Хліб», «Алвіва Банс», «Кременчук Хліб» та «Полтава Хліб».

Організаційна структура підприємства представлена на рис. 2.1.

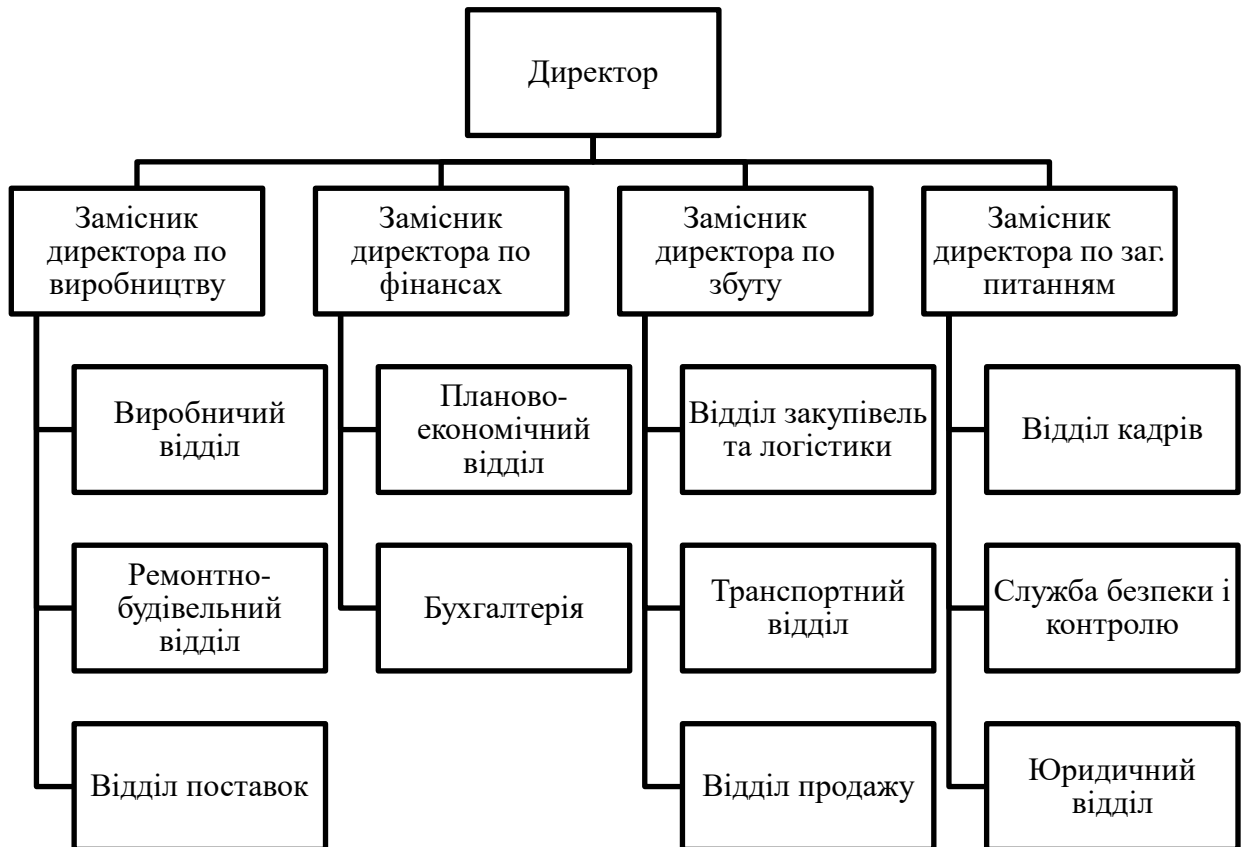

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «Київхліб»

Організаційна структура ТОВ «КИЇВ ХЛІБ» представлена у вигляді лінійно-функціональної моделі, яка поєднує вертикальне управління з функціональним поділом обов'язків. На вершині піраміди знаходиться директор, який здійснює загальне керівництво підприємством та координує діяльність усіх підрозділів. Така модель забезпечує чітку підзвітність, ефективний контроль і стабільність виробничих процесів, створюючи основу для злагодженої роботи компанії та швидкого прийняття управлінських рішень.

Структура поділена на чотири основні напрями управління, очолювані заступниками директора: з виробництва, фінансів, збуту та загальних питань. Виробничий напрям включає виробничий, ремонтно-будівельний та відділ поставок, що забезпечують безперервність технологічного процесу, технічне обслуговування обладнання та постачання сировини. Фінансовий напрям охоплює планово-економічний відділ та бухгалтерію, які контролюють витрати,

аналізують фінансові показники та забезпечують економічну ефективність діяльності.

Блок збуту об'єднує відділ закупівель і логістики, транспортний відділ та відділ продажу, відповідаючи за організацію постачання продукції споживачам, управління товарними потоками та розвиток торговельної мережі. Заступник із загальних питань координує роботу кадрового відділу, служби безпеки та юридичного підрозділу, забезпечуючи кадрову політику, правовий супровід і безпеку підприємства. Така структура є чіткою, раціональною та оптимальною для масштабу діяльності «Київхлібу», концентруючи увагу на ключових елементах успішної роботи: виробництві, фінансах і збуті.

Аналіз ефективності господарської діяльності підприємства є важливим етапом оцінки його фінансового стану та здатності генерувати прибуток. У даному дослідженні він буде проведений на основі вивчення активів та капіталу підприємства, що дозволяє комплексно оцінити структуру майна, джерела його фінансування та ефективність використання ресурсів. Такий підхід дає змогу визначити фінансову стійкість підприємства, рівень ліквідності, платоспроможності та інвестиційну привабливість, а також виявити резерви підвищення продуктивності та прибутковості господарської діяльності.

В табл. 2.3 наведено дані щодо обсягу, складу і структури активів підприємства.

Таблиця 2.3

Динаміка обсягу, складу і структури активів підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Види активів	2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
1. Необоротні активи	36566	4,98	62121	7,97	88933	9,13
1.1. Нематеріальні активи	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.2. Основні засоби	35709	4,86	61509	7,90	4183	0,43
2. Оборотні активи	698264	95,02	716866	92,03	885538	90,87
Активи - всього	734830	100	778987	100	974471	100

Джерело: створено автором на основі [64-66]

У 2022 році загальний обсяг активів підприємства становив 734 830 тис. грн, із яких переважну частину займали оборотні активи – 698 264 тис. грн, або 95,02 %. На необоротні активи припадало лише 36 566 тис. грн (4,98 %). Така структура є типовою для виробничих підприємств харчової галузі, де основна частка активів представлена запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами.

У 2023 році загальний обсяг активів зріс до 778 987 тис. грн, при цьому оборотні активи становили 716 866 тис. грн (92,03 %), а необоротні – 62 121 тис. грн (7,97 %). Порівняно з попереднім роком, частка необоротних активів зросла на 3 процентні пункти, що свідчить про посилення інвестицій у довгострокові ресурси, зокрема основні засоби (їх обсяг підвищився з 35 709 до 61 509 тис. грн). Оборотні активи, хоча й зросли за абсолютним показником, поступово втрачали питому вагу в загальній структурі.

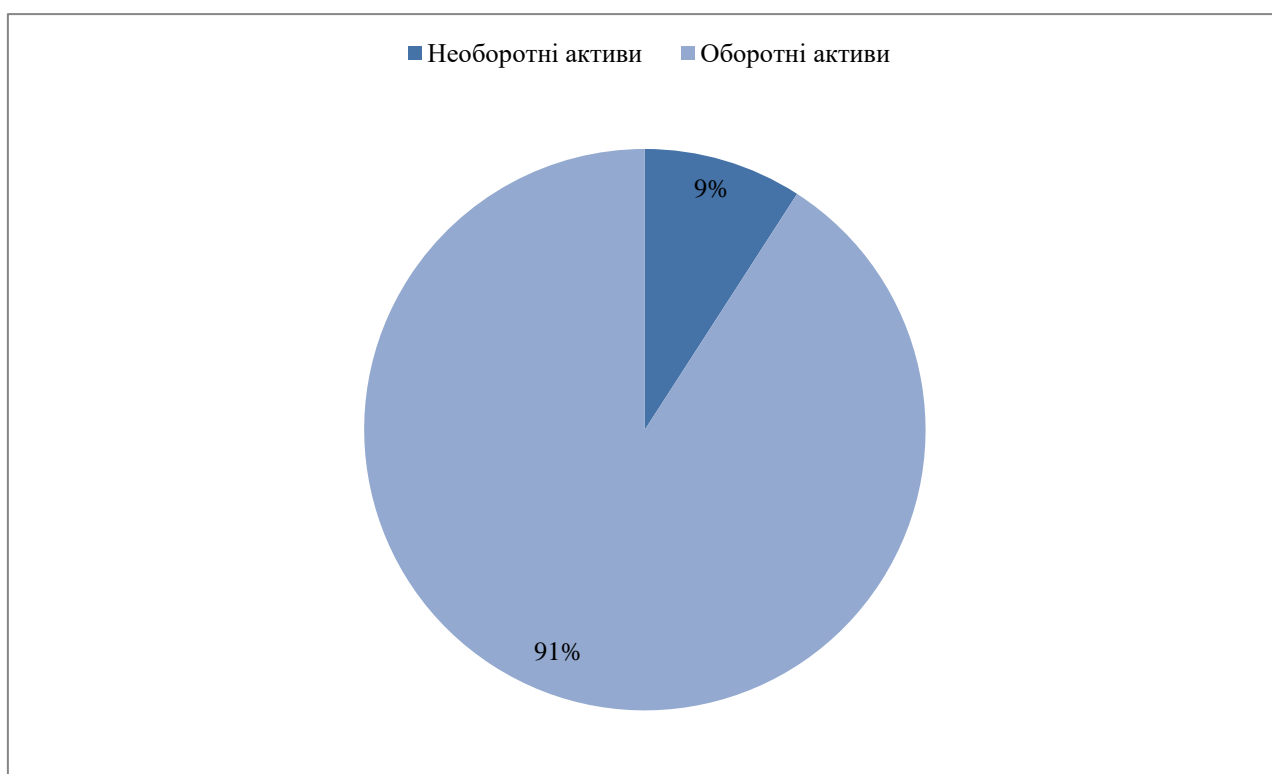

Рис. 2.2. Структура активів ТОВ «Київхліб» в 2024 році

У 2024 році активи підприємства досягли 974 471 тис. грн, із яких необоротні активи склали 88 933 тис. грн (9,13 %), а оборотні – 885 538 тис. грн

(90,87 %). Спостерігається подальше збільшення частки необоротних активів, що свідчить про поступове оновлення основних фондів та зміцнення матеріально-технічної бази. Хоча оборотні активи залишаються домінуючими, їх питома вага продовжує знижуватися, що може свідчити про збалансування структури активів і спрямування частини ресурсів на довгострокові інвестиції.

На рис. 2.2 представлено структуру активів підприємства в 2024 році.

Отже, у динаміці 2022–2024 рр. структура активів ТОВ «Київхліб» характеризується зменшенням частки оборотних активів на користь необоротних, що відображає тенденцію до розвитку виробничого потенціалу та підвищення стабільності активів підприємства.

В табл. 2.4 наведено дані щодо обсягу, складу і структури капіталу підприємства.

Таблиця 2.4

Динаміка обсягу, складу і структури капіталу підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Види активів	2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
1. Власний капітал	17986	2,45	27679	3,55	51105	5,24
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	1000	0,14	1000	0,13	1000	0,10
1.2. Нерозподілений прибуток	17986	2,45	27679	3,55	50105	5,14
2. Довгостроковий позиковий капітал	18427	2,51	23132	2,97	0	0,00
3. Короткостроковий позиковий капітал	698417	95,04	728176	93,48	923366	94,76
Капітал - всього	734830	100	778987	100	974471	100

Джерело: створено автором на основі [64-66]

У 2022 році загальний обсяг капіталу підприємства становив 734 830 тис. грн, з яких переважну частку займав короткостроковий позиковий капітал – 698 417 тис. грн (95,04 %). Це свідчить про високу залежність підприємства від короткострокових зобов'язань, зокрема кредиторської заборгованості та короткострокових кредитів. Власний капітал був незначним – 17 986 тис. грн

(2,45 %), що вказує на низький рівень фінансової автономії. Довгострокові зобов'язання займали 2,51 %, або 18 427 тис. грн, що свідчить про певну, але незначну участь довгострокових джерел фінансування.

У 2023 році обсяг капіталу зріс до 778 987 тис. грн, при цьому структура зазнала незначних змін. Короткостроковий позиковий капітал продовжував домінувати – 728 176 тис. грн (93,48 %), хоча його частка зменшилася на 1,56 процентного пункту. Власний капітал зріс до 27 679 тис. грн (3,55 %), що свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства за рахунок зростання нерозподіленого прибутку. Довгострокові зобов'язання також збільшилися до 23 132 тис. грн (2,97 %), що може бути наслідком залучення кредитних ресурсів для інвестиційних потреб.

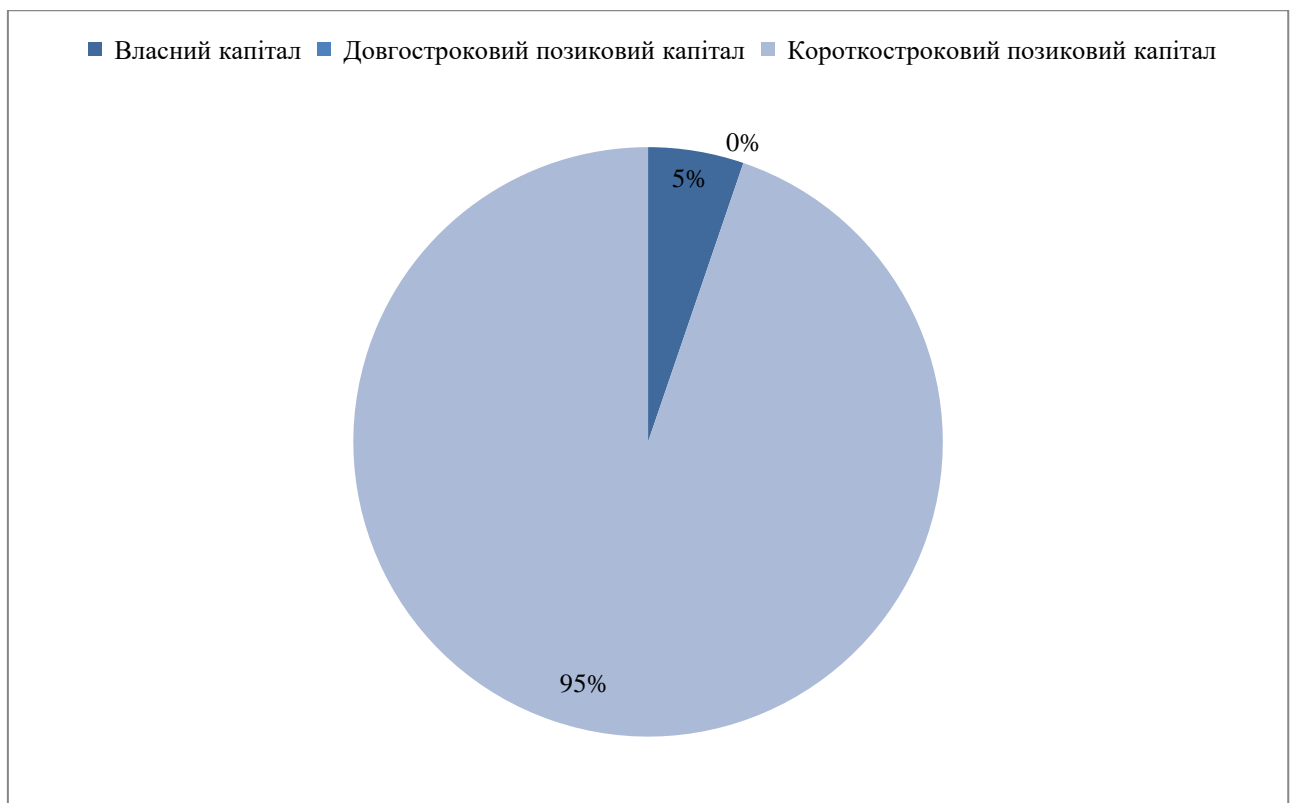

Рис. 2.3. Структура капіталу ТОВ «Київхліб» в 2024 році

У 2024 році загальний обсяг капіталу досяг 974 471 тис. грн, з яких власний капітал зріс до 51 105 тис. грн (5,24 %). Зростання відбулося переважно за рахунок нерозподіленого прибутку (50 105 тис. грн), що свідчить про прибуткову

діяльність підприємства та реінвестування отриманих доходів. Водночас довгостроковий позиковий капітал зник (0 %), що може свідчити про погашення довгострокових кредитів або зміну структури фінансування. Короткострокові зобов'язання продовжують становити основну частку – 923 366 тис. грн (94,76 %), що вказує на збереження високої залежності від зовнішніх джерел фінансування.

На рис. 2.3 представлено структуру капіталу підприємства в 2024 році.

Загалом у 2022–2024 рр. структура капіталу ТОВ «Київхліб» характеризується тенденцією до поступового зміцнення власного капіталу та зростання його ролі у фінансуванні активів. Однак переважання короткострокових зобов'язань свідчить про недостатню фінансову незалежність і потребу у диверсифікації джерел фінансування на користь довгострокових та власних ресурсів.

Таким чином, аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «Київхліб» на основі активів та капіталу показує, що підприємство демонструє стабільне зростання обсягу майна та поступове покращення структури капіталу. Спостерігається збільшення частки необоротних активів, що свідчить про модернізацію виробничого потенціалу та зміцнення матеріально-технічної бази, а також зростання власного капіталу за рахунок реінвестування прибутку, що підвищує фінансову стійкість підприємства. Водночас домінування оборотних активів і короткострокових зобов'язань вказує на високу залежність від оперативного фінансування та потребу у диверсифікації джерел коштів, що є важливим для забезпечення довгострокової фінансової незалежності та стабільності прибутковості.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності підприємства є важливим етапом оцінювання його фінансового стану та ефективності діяльності. Ці показники відображають здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання, забезпечувати стабільність розвитку, ефективно використовувати наявні ресурси та отримувати прибуток. Комплексне дослідження зазначених аспектів дозволяє визначити сильні та слабкі сторони фінансового управління, виявити тенденції змін і сформулювати рекомендації щодо підвищення результативності діяльності підприємства.

В табл. 2.5 наведено результати дослідження фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.5

Показники фінансової стійкості підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр.,

тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення, абсол.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2023/2022	2024/2023
1. Коефіцієнт автономії	0,02	0,04	0,05	0,01	0,02
2. Коефіцієнт фінансової залежності	40,86	28,14	19,07	-12,71	-9,08
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	38,82	25,90	17,33	-12,92	-8,57
4. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,05	0,07	0,05	0,02	-0,01
5. Коефіцієнт боргового навантаження	0,98	0,96	0,95	-0,01	-0,02

Джерело: створено автором на основі [64-66]

Упродовж аналізованого періоду спостерігається поступове покращення структури джерел фінансування, однак рівень фінансової незалежності підприємства залишається значно нижчим за нормативні межі.

Коефіцієнт автономії у 2023 році зріс на 0,01, а у 2024 році – ще на 0,02, що свідчить про збільшення частки власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування. Проте навіть у 2024 році показник становить лише 0,05, що значно нижче нормативного рівня 0,5, отже, підприємство все ще суттєво залежить від позикових коштів.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2023 році зменшився на 12,71, а у 2024 році – ще на 9,08, що є позитивною тенденцією, адже підприємство поступово скорочує боргові зобов'язання. Однак фактичне значення все одно перевищує норматив 2, що свідчить про високий рівень фінансового ризику.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу зменшився у 2023 році на 12,92, а у 2024 році – ще на 8,57, що означає зниження частки власних оборотних коштів. Така динаміка є негативною, оскільки показник має становити 0,2–0,5, тоді як фактичне значення суттєво нижче, що обмежує фінансову гнучкість підприємства.

Коефіцієнт фінансової стійкості у 2023 році зріс на 0,02, але у 2024 році зменшився на 0,01, що свідчить про нестійкість фінансової рівноваги. Його рівень у 2024 році (0,05) залишається набагато нижчим за норматив 0,6, що підтверджує низьку фінансову стабільність підприємства.

У цілому, незважаючи на окремі позитивні зміни, фінансова стійкість ТОВ «Київхліб» залишається недостатньою, а підприємство – надмірно залежним від зовнішніх джерел фінансування.

В табл. 2.6 наведено результати дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства.

Таблиця 2.6

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відносне відхил.,%	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2023/2022	2024/2023
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,9998	0,98	0,96	-0,02	-0,03
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,91	0,92	0,92	0,01	0,00
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,06	0,05	0,03	-0,01	-0,02
4. Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-153	-11310	-37828	-11157	-26518

Джерело: створено автором на основі [64-66]

Упродовж 2022–2024 рр. показники ліквідності підприємства свідчать про недостатній рівень платоспроможності, що зберігається протягом усього

періоду. Незважаючи на незначні коливання, жоден із коефіцієнтів не досягає нормативного рівня, що вказує на потенційні ризики у покритті поточних зобов'язань.

Коефіцієнт поточної ліквідності у 2023 році зменшився на 0,02, а у 2024 році – ще на 0,03, до рівня 0,96. Це свідчить про зниження здатності підприємства покривати короткострокові зобов'язання оборотними активами. Показник залишається нижчим за норматив 1,5–2,0, що характеризує нестачу ліквідних активів для забезпечення стабільної поточної платоспроможності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2023 році дещо зріс на 0,01, а у 2024 році залишився без змін (0,92). Незважаючи на певну стабільність, рівень показника також нижчий за норматив 1,0, тобто навіть при реалізації найбільш ліквідних оборотних активів підприємство не зможе повністю погасити поточні зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності демонструє чітку негативну динаміку – у 2023 році він зменшився на 0,01, а у 2024 році – ще на 0,02, до рівня 0,03. Це суттєво нижче нормативного значення 0,2, що свідчить про критичний дефіцит грошових коштів та їх еквівалентів для негайного погашення зобов'язань.

Чистий оборотний капітал протягом 2022–2024 рр. має від'ємне значення, яке збільшується у динаміці. У 2023 році він скоротився на 11 157 тис. грн, а у 2024 році – ще на 26 518 тис. грн, до рівня –37 828 тис. грн. Це свідчить про дефіцит власних оборотних коштів і високу залежність від короткострокових позик.

Загалом, фінансовий стан ТОВ «Київхліб» за показниками ліквідності залишається незадовільним, підприємство має низьку платоспроможність та підвищений ризик неплатежів, що потребує оптимізації структури активів і скорочення поточних зобов'язань.

В табл. 2.7 наведено результати дослідження лділової активності підприємства.

Упродовж аналізованого періоду спостерігається загальне підвищення ефективності використання ресурсів підприємства, хоча динаміка окремих

показників має нерівномірний характер. Підприємство демонструє прискорення оборотності активів, запасів і дебіторської заборгованості, що свідчить про активізацію господарської діяльності, однак наявні ознаки нестабільності фінансових потоків.

Таблиця 2.7

Показники ділової активності підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр.,

тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення			
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	абсол. (+/-)		відхил., %	
				2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
1. Коефіцієнт оборотності активів	4,98	5,63	5,38	0,65	-0,25	13,02	-4,36
2. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	5,18	6,02	5,89	0,84	-0,13	16,27	-2,16
3. Тривалість обертання оборотних коштів	70,51	60,64	61,98	-9,86	1,34	-13,99	2,21
4. Коефіцієнт оборотності запасів	26,36	56,01	85,82	29,65	29,81	112,47	53,21
5. Тривалість обертання запасів	13,84	6,52	4,25	-7,33	-2,26	-52,93	-34,73
6. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,93	4,32	4,12	3,39	-0,20	365,00	-4,56
7. Тривалість обертання кредиторської заборгованості	393,06	84,53	88,57	-308,53	4,04	-78,49	4,78
8. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6,43	9,27	12,39	2,84	3,12	44,16	33,71
9. Тривалість обертання дебіторської заборгованості	56,78	39,39	29,46	-17,39	-9,93	-30,63	-25,21
10. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-677,81	186,52	119,77	864,33	-66,75	-127,52	-35,79

Джерело: створено автором на основі [64-66]

Коефіцієнт оборотності активів у 2023 році зріс на 0,65, що вказує на підвищення ефективності використання сукупних активів. Проте у 2024 році спостерігається зниження на 0,25, тобто незначне уповільнення обороту. Незважаючи на це, рівень показника залишається вищим, ніж у 2022 році, що характеризує помірно позитивну тенденцію.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів зріс у 2023 році на 0,84, а у 2024 році зменшився на 0,13. Це свідчить, що у 2023 році підприємство підвищило швидкість використання оборотного капіталу, однак у 2024 році темпи дещо знизилися. Водночас тривалість обертання оборотних коштів скоротилася на 9,86 дня у 2023 році, а у 2024 році зросла на 1,34 дня, тобто оборотність залишається відносно швидкою.

Коефіцієнт оборотності запасів демонструє суттєве покращення: у 2023 році він зріс на 29,65, а у 2024 році – ще на 29,81, що свідчить про прискорення реалізації товарно-матеріальних запасів. Відповідно, тривалість їх обертання скоротилася на 7,33 дня у 2023 році та ще на 2,26 дня у 2024 році, до рівня 4,25 дня, що є позитивним результатом і свідчить про ефективне управління складськими залишками.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості значно зріс у 2023 році – на 3,39, що означає скорочення строків розрахунків із постачальниками. Проте у 2024 році він зменшився на 0,20, що може свідчити про незначне збільшення строків оплати рахунків. Відповідно, тривалість обертання кредиторської заборгованості зменшилася у 2023 році на 308,53 дня, але зросла на 4,04 дня у 2024 році, залишаючись на задовільному рівні.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зріс у 2023 році на 2,84, а у 2024 році – ще на 3,12, що є позитивним показником. Це означає, що підприємство оперативніше отримує кошти від покупців, покращуючи платіжну дисципліну. Водночас тривалість обертання дебіторської заборгованості скоротилася на 17,39 дня у 2023 році та ще на 9,93 дня у 2024 році – до 29,46 дня, що свідчить про високу швидкість надходження грошових коштів.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу у 2023 році різко зріс на 864,33, що зумовлено збільшенням фінансового результату та змінами в структурі капіталу. Проте у 2024 році він зменшився на 66,75, що вказує на зниження ефективності використання власних ресурсів.

У цілому, за 2022–2024 рр. діяльність ТОВ «Київхліб» характеризується зростанням ділової активності, особливо за рахунок прискорення оборотності

запасів і дебіторської заборгованості. Однак зниження ефективності використання власного капіталу та певне коливання ліквідності свідчать про необхідність підвищення стабільності фінансово-господарських процесів.

Таким чином, аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану ТОВ «Київхліб» за 2022–2024 роки свідчить про поступове покращення обсягів реалізації продукції та підвищення продуктивності праці, що забезпечило зростання чистого доходу та прибутку, водночас зберігається високий рівень собівартості, адміністративних витрат і витрат на збут, що впливає на рентабельність діяльності. Підприємство демонструє позитивну динаміку в ефективності використання активів, прискоренні оборотності запасів і дебіторської заборгованості, проте зберігається від’ємний чистий оборотний капітал і нестача ліквідних коштів для покриття поточних зобов’язань. Фінансова стійкість залишається низькою через недостатню частку власного капіталу та високу залежність від позикових коштів, а коефіцієнти автономії, маневреності і фінансової стійкості значно нижчі за нормативні рівні. Незважаючи на покращення деяких показників фінансової стабільності та ділової активності, підприємству необхідно оптимізувати структуру фінансування, підвищити ліквідність і ефективність використання власного капіталу для забезпечення стабільного розвитку та зменшення фінансових ризиків.

2.3. Аналіз фінансових результатів та прибутковості підприємства

Основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства відображають його ефективність, стабільність та здатність до розвитку.

В таблиці 2.8 представлено показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Київхліб».

Таблиця 2.8

Основні показники діяльності підприємства ТОВ «Київхліб»

Показники	Один. виміру	Роки			Відхилення			
		2023/2022		2024/2023				
		2022	2023	2024	+/-	%	+/-	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	3289126	4258758	4717959	969632	29,48	459201	10,78
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	2210221	2722823	2818910	512602	23,19	96087	3,53
3. Адміністративні витрати	тис. грн.	80305	121889	134492	41584	51,78	12603	10,34
4. Витрати на збут	тис. грн.	930440	1411609	1704054	4481169	51,71	292445	20,72
5. Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції	тис. грн.	3220966	4256321	4657456	1035355	32,14	401135	9,42
6. Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток, збиток)	тис. грн.	57336	16662	30315	-40674	-70,94	13653	81,94
7. Інші операційні доходи	тис. грн.	56288	53515	28575	-2773	-4,93	-24940	-46,60
8. Інші операційні витрати	тис. грн.	67112	39290	58399	-27822	-41,46	19109	48,64
9. Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	тис. грн.	56061	12568	28885	-43493	-77,58	16317	129,83
10. Чистий фінансовий результат (чистий прибуток, збиток)	тис. грн.	45835	9693	22609	-36142	-78,85	12916	133,25
11. Середньорічна вартість активів	тис. грн.	660674,5	756908,5	876729	96234	14,57	119820,5	15,83
12. Середньорічна вартість власного капіталу	тис. грн.	-4852,5	22832,5	39392	27685	-570,53	16559,5	72,53
13. Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	21544	48609	32846	27065	125,63	-15763	-32,43
14. Чисельність працівників	осіб	950	878	718	-72	-7,58	-160	-18,22

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9
15. Витрати на 1 грн. чистого доходу від реалізації	коп.	97,93	99,94	98,72	2,01	2,05	-1,22	-1,22
16. Віддача ОЗ	грн./ грн.	152,67	87,61	143,64	-65,06	-42,61	56,03	63,95
17. Коефіцієнт оборотності оборотних активів		5,03	5,63	5,38	0,59	11,88	-0,25	-4,44
17. Продуктивність праці ПВП	грн./ особу	3462,24	4850,52	6570,97	1388,28	40,10	1720,45	35,47
18. Рентабельність продукції	%	2,54	0,46	1,02	-2,08	-81,86	0,56	121,74
19. Рентабельність діяльності (продажів)	%	1,39	0,23	0,48	-1,16	-83,50	0,25	108,70
20. Рентабельність активів	%	6,94	1,28	2,58	-5,66	-81,55	1,3	101,56
21. Рентабельність власного капіталу	%	-944,56	42,45	57,39	987,01	-104,49	14,94	35,19

Джерело: створено автором на основі [64-66]

Чистий дохід від реалізації продукції у 2023 році зріс на 969 632 тис. грн через збільшення обсягів виробництва та розширення каналів збуту, а у 2024 році зростання склало 10,78% завдяки стабілізації попиту та розширенню асортименту продукції. Собівартість реалізованої продукції у 2023 році підвищилася на 512 602 тис. грн через зростання цін на сировину й енергоносії, а у 2024 році вона збільшилася на 3,53% через інвестиції в модернізацію виробничих ліній.

Адміністративні витрати у 2023 році збільшилися на 41 584 тис. грн через розширення управлінського персоналу та підвищення зарплат у період воєнного стану, а у 2024 році зросли на 10,34% через інфляційний перегляд фонду оплати праці. Витрати на збут у 2023 році зросли на 481 169 тис. грн через розширення логістичної мережі та зростання транспортних витрат, а у 2024 році вони збільшилися на 20,72% через відкриття нових франчайзингових магазинів.

Фінансовий результат від операційної діяльності у 2023 році знизився на 40 674 тис. грн через зростання витрат на збут і адміністративні витрати, а у 2024 році підвищився на 81,94% через оптимізацію виробничих процесів та контроль

за витратами. Інші операційні доходи у 2024 році зменшилися на 24 940 тис. грн через скорочення додаткових надходжень від оренди та послуг сторонніх компаній.

Середньорічна вартість активів у 2023 році зросла на 14,57% через збільшення оборотних активів, а у 2024 році – на 119 820,5 тис. грн через інвестиції в модернізацію та оновлення основних засобів. Власний капітал у 2023 році підвищився на 27 685 тис. грн за рахунок накопиченого прибутку, а у 2024 році його частка збільшилася на 5,24% завдяки реінвестуванню прибутку.

Продуктивність праці у 2023 році зросла на 40,10% через підвищення ефективності виробництва та скорочення чисельності персоналу, а у 2024 році збільшилася на 1 720,45 грн на одного працівника завдяки автоматизації та впровадженню нових технологій. Віддача основних засобів у 2023 році знизилася на 42,61% через значне збільшення інвестицій у необоротні активи, а у 2024 році зросла на 56,03 грн/грн завдяки більш ефективному використанню оновленого обладнання.

Аналіз прибутковості підприємства є ключовим етапом оцінки його фінансової ефективності та здатності генерувати доходи, що перевищують витрати. Дослідження прибутковості дозволяє визначити рівень рентабельності продукції, активів та власного капіталу, оцінити ефективність управління витратами та доходами, а також виявити резерви підвищення прибутковості господарської діяльності. Такий аналіз допомагає керівництву приймати стратегічні рішення щодо оптимізації витрат, розвитку виробництва та інвестиційної політики.

У межах даного дослідження буде розглянуто доходи, витрати та прибутки підприємства ТОВ «Київхліб» у розрізі їх динаміки та структури, що дозволить комплексно оцінити фінансові результати діяльності, виявити основні фактори впливу на прибутковість та визначити напрями підвищення ефективності використання ресурсів.

Доходи, витрати та прибутки підприємства є фінансовими показниками прибутковості, які відносяться до абсолютних показників прибутковості. Вони

відображають конкретні грошові величини отриманого доходу, понесених витрат та чистого або операційного прибутку, що дозволяє оцінити ефективність господарської діяльності підприємства в абсолютних термінах.

В табл. 2.9 наведено показники для аналізу доходів, витрат і прибутків підприємства.

Таблиця 2.9

Динаміка фінансових результатів підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024

рр., тис. грн.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення (+/-)			
		2022	2023	2024	абсол		відн. %	
					2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3289066	4258758	4717959	969692	459201	29,48	10,78
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2210221	2722823	2818910	512602	96087	23,19	3,53
3	Валовий прибуток (збиток)	1078845	1535935	1898685	457090	362750	42,37	23,62
4	Інші операційні доходи	56283	53515	28575	-2768	-24940	-4,92	-46,60
5	Адміністративні витрати	80308	121889	134492	41581	12603	51,78	10,34
6	Витрати на збут	930447	1411609	1704054	481162	292445	51,71	20,72
7	Інші операційні витрати	67116	39290	58399	-27826	19109	-41,46	48,64
8	Фінансовий результат від операційної діяльності прибуток/збиток	57257	16662	30315	-40595	13653	-70,90	81,94
9	Дохід від участі в капіталі	0	0	0	0	0	-	-
10	Інші фінансові доходи	0	1851	644	1851	-1207	-	-65,21
11	Інші доходи	66	0	0	-66	0	-100	-
12	Фінансові витрати	1341	4077	2052	2736	-2025	204,03	-49,67
13	Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	-	-

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9
14	Інші витрати	0	1868	22	1868	-1846	-	-98,82
15	Фінансовий результат до оподаткування: Прибуток/збиток	55982	12568	28885	-43414	16317	-77,55	129,83
16	Витрати з податку на прибуток	-10226	-2875	-6276	7351	-3401	-71,89	118,30
17	Чистий фінансовий результат: Прибуток/збиток	45756	9693	22609	-36063	12916	-78,82	133,25

Джерело: створено автором на основі [64-66]

У 2023 році чистий дохід ТОВ «Київхліб» від реалізації хлібобулочних виробів збільшився на 969 692 тис. грн порівняно з 2022 роком, що пояснюється активізацією продажів та швидкою адаптацією підприємства до умов війни. У 2024 році обсяг доходу зріс на 10,78% у порівнянні з попереднім роком, що свідчить про стабільне зростання попиту на продукцію та ефективну роботу каналів збуту навіть у складних економічних умовах.

Собівартість реалізованої продукції у 2023 році зросла на 512 602 тис. грн, що пов'язано з подорожчанням сировини та витратами на логістику під час війни. Наступного року вона збільшилася лише на 3,53%, що свідчить про оптимізацію виробничих процесів та контроль над витратами, незважаючи на нестабільність ринку.

Валовий прибуток підприємства у 2023 році підвищився на 457 090 тис. грн, відображаючи зростання доходів при порівняно контрольованій собівартості. У 2024 році він зріс на 23,62%, що демонструє подальше зміцнення фінансового результату та ефективне управління виробництвом.

Інші операційні доходи у 2023 році скоротилися на 4,92%, що обумовлено нестабільністю надходжень від непрофільної діяльності під час війни. У 2024 році абсолютне зниження склало 24 940 тис. грн, що пояснюється обмеженням додаткових джерел доходів та необхідністю зосередитися на основній діяльності.

Адміністративні витрати у 2023 році зросли на 51,78%, що відображає потребу у забезпеченні безперебійного управління підприємством у воєнний

період. У 2024 році вони збільшилися ще на 12 603 тис. грн, що свідчить про часткову стабілізацію, але збереження додаткових витрат на організацію роботи компанії.

Витрати на збут у 2023 році збільшилися на 51,71% через складнощі логістики та зростання транспортних витрат під час війни. У 2024 році вони додатково зросли на 292 445 тис. грн, що пояснюється необхідністю підтримки каналів реалізації продукції та доставки навіть у складних умовах.

Інші операційні витрати у 2023 році зменшилися на 27 826 тис. грн, що свідчить про скорочення непередбачених витрат у період адаптації до нових умов. У 2024 році ці витрати зросли на 48,64%, пов'язані з одноразовими витратами та додатковими заходами для забезпечення безперебійного виробничого процесу.

Фінансовий результат від операційної діяльності у 2023 році впав на 70,90% порівняно з 2022 роком через високі витрати на виробництво та збут у воєнний період. У 2024 році він зріс на 13 653 тис. грн, демонструючи часткове відновлення ефективності діяльності.

Дохід від участі в капіталі залишався нульовим у 2023 році, а інші фінансові доходи були мінімальними; у 2024 році вони зросли на 1 851 тис. грн, що не мало значного впливу на загальний фінансовий результат.

Інші доходи у 2023 році зменшилися на 66 тис. грн, а у 2024 році майже зникли, відображаючи скорочення додаткових джерел надходжень. Інші витрати у 2023 році зросли на 1 868 тис. грн, тоді як у 2024 році вони зменшилися майже до нуля, демонструючи контроль над непередбаченими фінансовими витратами.

Фінансовий результат до оподаткування у 2023 році впав на 77,55%, що було зумовлено високими витратами та падінням доходів під час війни. У 2024 році він зріс на 16 317 тис. грн, свідчачи про поступове відновлення рентабельності підприємства.

Витрати з податку на прибуток у 2023 році скоротилися на 7 351 тис. грн, що пояснюється низьким прибутком у воєнний період. У 2024 році вони зросли

на 118,30%, відображаючи відновлення фінансового результату до оподаткування.

Чистий прибуток ТОВ «Київхліб» у 2023 році зменшився на 36 063 тис. грн через негативний вплив війни на обсяги продажів і зростання витрат. У 2024 році він зріс на 133,25%, демонструючи стабілізацію діяльності та ефективне управління витратами на тлі поступового відновлення ринку хлібобулочних виробів.

Динаміка фінансових результатів ТОВ «Київхліб» представлена на рис. 2.4.

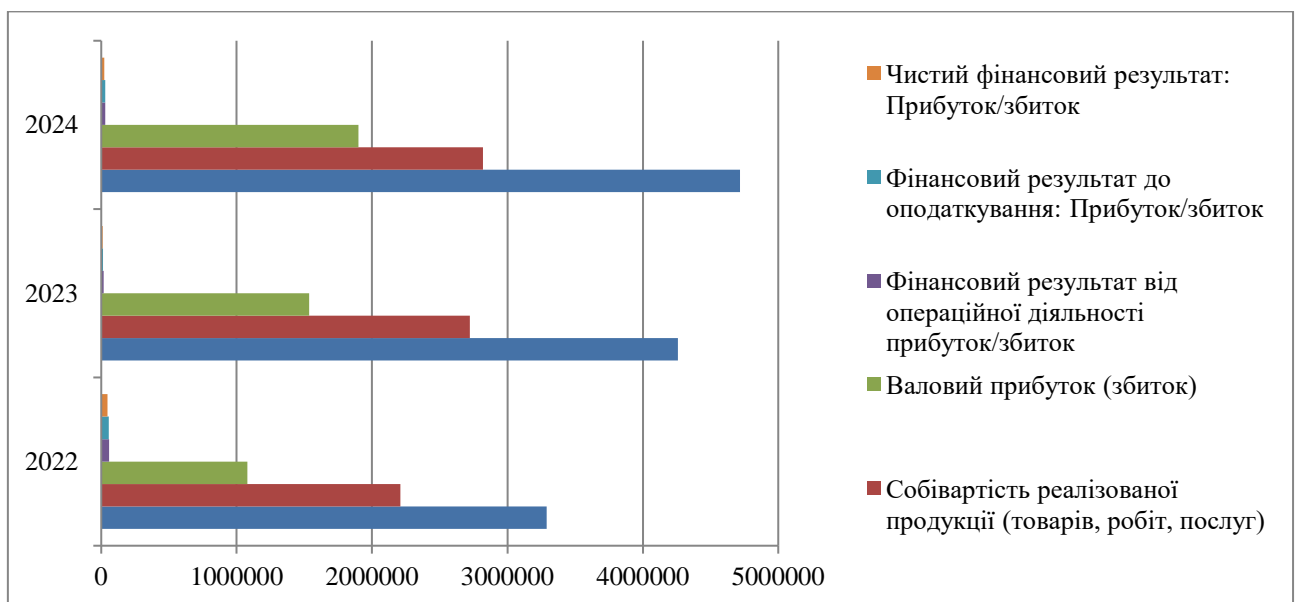

Рис. 2.4. Динаміка фінансових результатів ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр., тис. грн.

В додатку А представлено дані щодо витрат ТОВ «Київхліб».

У 2023 році собівартість реалізованої продукції ТОВ «Київхліб» зросла на 512 602 тис. грн порівняно з 2022 роком, що було зумовлено подорожчанням сировини, енергоносіїв і транспортних послуг унаслідок воєнних дій. У 2024 році цей показник збільшився лише на 3,53%, що свідчить про ефективне управління виробничими витратами та поступову стабілізацію економічної ситуації. Частка собівартості у загальній структурі витрат знизилася на 3,89 процентних пункти

у 2023 році та ще на 3,55 п.п. у 2024 році, що вказує на зростання ролі інших статей витрат у загальній структурі.

Адміністративні витрати у 2023 році збільшилися на 51,78%, що пояснюється необхідністю забезпечення безперебійного управління та збереження персоналу в умовах воєнного часу. У 2024 році абсолютне зростання цих витрат становило 12 603 тис. грн, що відображає стабілізацію управлінських процесів і контрольоване підвищення витрат. Їх частка в загальній структурі зросла на 0,39 п.п. у 2023 році та майже не змінилася у 2024 році, що свідчить про відносну сталість адміністративного навантаження на загальні витрати підприємства.

Витрати на збут у 2023 році збільшилися на 481 162 тис. грн, що пов'язано зі зростанням витрат на логістику, паливо та маркетинг під час війни. У 2024 році їх рівень підвищився на 20,72%, що свідчить про розширення ринків збуту та підтримання ефективної дистрибуції в умовах поступового відновлення попиту. Питома вага цих витрат у загальній структурі зросла на 4,53 п.п. у 2023 році та на 3,30 п.п. у 2024 році, що демонструє переорієнтацію підприємства на активне просування продукції та утримання ринку.

Інші операційні витрати у 2023 році зменшилися на 27 826 тис. грн, що зумовлено оптимізацією допоміжних витрат і скороченням непрофільних напрямів діяльності. У 2024 році цей показник зріс на 48,64%, що може бути пов'язано з необхідністю відновлення деяких процесів та компенсаційними виплатами після воєнних обмежень. Частка цих витрат у структурі знизилася на 1,13 п.п. у 2023 році, але у 2024 році зросла на 0,32 п.п., що свідчить про певну стабілізацію після скорочення попереднього року.

Фінансові витрати у 2023 році підвищилися на 204,03%, що було спричинено зростанням кредитного навантаження та підвищенням відсоткових ставок у період фінансової нестабільності. У 2024 році їх абсолютне зменшення склало 2 025 тис. грн, що свідчить про зниження боргового навантаження та часткове погашення позик.

Інші витрати у 2023 році збільшилися на 1 868 тис. грн, головним чином через одноразові непередбачені витрати, пов'язані з адаптацією до воєнних умов. Проте у 2024 році вони знизилися майже на 98,82%, що вказує на повне скорочення непрофільних витрат і концентрацію підприємства на основній діяльності.

Загалом за 2022–2024 роки структура витрат ТОВ «Київхліб» зазнала помітних змін – частка собівартості зменшилася, тоді як витрати на збут і адміністративні витрати зросли. Це свідчить про зміну стратегічних пріоритетів підприємства у напрямі посилення ринкової активності та управлінської гнучкості, що допомогло йому зберегти конкурентоспроможність у період воєнних викликів та економічної нестабільності.

В додатку Б представлено дані щодо структури операційних витрат підприємства.

У 2023 році матеріальні затрати ТОВ «Київхліб» збільшилися на 25 745 тис. грн порівняно з 2022 роком, що пояснюється подорожчанням сировини, пакувальних матеріалів та енергоносіїв унаслідок воєнного стану. У 2024 році цей показник зріс на 47,10%, що відображає продовження інфляційного тиску та необхідність забезпечення стабільності виробничих процесів у період поступового відновлення економіки. Частка матеріальних затрат у структурі операційних витрат у 2023 році залишалася практично незмінною, а у 2024 році зросла на 1,15 п.п., що свідчить про посилення ресурсомісткості виробництва.

Витрати на оплату праці у 2023 році збільшилися на 35,99%, що обумовлено підвищенням рівня заробітних плат для утримання кваліфікованого персоналу в умовах кадрового дефіциту під час війни. У 2024 році абсолютне зростання цих витрат становило 104 615 тис. грн, що свідчить про продовження політики соціальної підтримки працівників і стимулювання продуктивності. Частка витрат на оплату праці у структурі в 2023 році зменшилася на 1,20 п.п., а у 2024 році зросла на 2,64 п.п., що вказує на зміщення акценту на трудові ресурси в післякризовий період.

Відрахування на соціальні заходи у 2023 році збільшилися на 13 743 тис. грн, що зумовлено зростанням фонду оплати праці. У 2024 році темп їх зростання склав 28,84%, відображаючи підвищення соціальних стандартів та розширення соціальних гарантій для працівників. У структурі операційних витрат частка цих відрахувань у 2023 році зменшилася на 0,29 п.п., а в 2024 році підвищилася на 0,26 п.п., що підтверджує їх стабільну роль у витратній політиці підприємства.

Амортизаційні витрати у 2023 році зросли на 135,91%, що було спричинено оновленням обладнання та модернізацією виробничих ліній для підвищення ефективності. У 2024 році вони зменшилися на 3 931 тис. грн, що пояснюється завершенням частини інвестиційних проєктів і стабілізацією обсягів нарахованої амортизації. Їх питома вага у 2023 році збільшилася на 0,42 п.п., а в 2024 році знизилася на 0,38 п.п., що свідчить про нормалізацію після активної фази оновлення основних засобів.

Інші операційні витрати у 2023 році зросли на 391 374 тис. грн, що зумовлено високими логістичними витратами, зростанням вартості послуг постачальників та необхідністю підтримки безперервності виробничого процесу. У 2024 році вони підвищилися лише на 13,65%, що відображає поступове скорочення надзвичайних витрат і стабілізацію діяльності підприємства. Частка інших операційних витрат у структурі зросла у 2023 році на 1,06 п.п., проте знизилася у 2024 році на 3,69 п.п., що свідчить про перерозподіл витрат на користь основних виробничих статей.

Загалом динаміка операційних витрат ТОВ «Київхліб» у 2022–2024 роках демонструє поступове відновлення після шоку, спричиненого війною. Підприємство зуміло стабілізувати структуру витрат, збільшити інвестиції в персонал та модернізацію виробництва, а також знизити частку непередбачених витрат. Це свідчить про ефективне управління витратною політикою та підвищення фінансової стійкості компанії в умовах економічної невизначеності.

Показники рентабельності належать до відносних показників прибутковості, оскільки вони визначають ефективність використання ресурсів підприємства у відсотках або частках відносно доходів, активів чи капіталу. Такі

показники дозволяють оцінити, наскільки прибутково підприємство використовує свої активи, виробничі ресурси та власний капітал, а також порівнювати ефективність діяльності з нормативними або галузевими значеннями незалежно від абсолютного розміру доходів чи витрат.

В табл. 2.10 наведено результати дослідження рентабельності підприємства.

Таблиця 2.10

Показники рентабельності підприємства мства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024
рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відхил. абсол.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2023/ 2022	2024/ 2023
1. Рентабельність активів (за прибутком до оподаткування), %	8,49	1,66	3,29	-6,82	1,63
2. Рентабельність активів (за чистим прибутком), %	6,94	1,28	2,58	-5,66	1,30
3. Рентабельність власного капіталу (за прибутком до оподаткування), %	-1155,30	55,04	73,33	1210,35	18,28
4. Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком), %	-944,56	42,45	57,39	987,02	14,94
5. Рентабельність операційної діяльності, %	1,74	0,39	0,64	-1,35	0,25
6. Рентабельність продукції, %	8,07	0,36	0,80	-7,71	0,45
7. Рентабельність продажу, %	1,39	0,23	0,48	-1,17	0,25
8. Рентабельність підприємства, %	6,24	1,24	2,32	-4,99	1,08

Джерело: створено автором на основі [64-66]

У 2023 році спостерігалось суттєве зниження більшості показників рентабельності, однак у 2024 році відбулося певне відновлення прибутковості. Зокрема, рентабельність активів за прибутком до оподаткування у 2023 році зменшилася на 6,82 %, а у 2024 році зросла на 1,63 %, досягнувши 3,29 %. Аналогічна тенденція характерна для рентабельності активів за чистим прибутком – у 2023 році зниження становило 5,66 %, тоді як у 2024 році спостерігалось зростання на 1,30 %, що свідчить про часткове відновлення ефективності використання активів.

Найбільш різке поліпшення зафіксовано за показником рентабельності власного капіталу. У 2023 році відбулося зростання на 1210,35 %, а у 2024 році – ще на 18,28 % (за прибутком до оподаткування), що пояснюється переходом підприємства від збиткової діяльності до прибуткової. Аналогічна тенденція спостерігається і за чистим прибутком – зростання на 987,02 % у 2023 році та на 14,94 % у 2024 році.

Разом із тим, рентабельність операційної діяльності у 2023 році зменшилася на 1,35 %, а у 2024 році зросла на 0,25 %, що свідчить про поступове покращення результатів основної діяльності. Подібна ситуація спостерігається щодо рентабельності продукції – після падіння на 7,71 % у 2023 році вона підвищилася на 0,45 % у 2024 році.

Рентабельність продажу також демонструє ознаки відновлення: після скорочення на 1,17 % у 2023 році вона підвищилася на 0,25 % у 2024 році. Аналогічно, рентабельність підприємства у 2023 році зменшилася на 4,99 %, проте у 2024 році зросла на 1,08 %, що свідчить про певну стабілізацію фінансових результатів.

Загалом, у 2024 році ТОВ «Київхліб» демонструє ознаки відновлення рентабельності після суттєвого спаду 2023 року, проте рівень прибутковості залишається низьким, а тенденції – нестійкими.

Таким чином, аналіз прибутковості ТОВ «Київхліб» за 2022–2024 роки показує, що підприємство змогло адаптуватися до складних економічних та воєнних умов, забезпечивши зростання доходів і валового прибутку при контрольованому зростанні витрат. Хоча у 2023 році відбулося суттєве зниження більшості показників рентабельності, у 2024 році спостерігається їх часткове відновлення, особливо за показниками рентабельності власного капіталу та активів. Це свідчить про поступове підвищення ефективності використання ресурсів, стабілізацію фінансових результатів та наявність потенціалу для подальшого підвищення прибутковості підприємства.

2.4. Правове забезпечення діяльності підприємства ТОВ «КИЇВХЛІБ»

ТОВ «Київхліб» зареєстроване та здійснює господарську діяльність у формі товариства з обмеженою відповідальністю, що визначає його правовий статус, організаційно-управлінську структуру та межі відповідальності учасників. Діяльність підприємства регламентується нормами Цивільного кодексу України, Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [55], а також іншими нормативно-правовими актами, що встановлюють порядок створення, управління та припинення діяльності юридичних осіб. Обмежена відповідальність учасників товариства в межах їхніх внесків до статутного капіталу сприяє зниженню фінансових ризиків та забезпечує стабільність підприємницької діяльності.

Основним установчим документом ТОВ «Київхліб» є статут, який визначає предмет і цілі діяльності підприємства, систему органів управління, порядок ухвалення управлінських рішень, розподілу прибутку, формування резервного капіталу, а також механізми внутрішнього контролю та відповідальності посадових осіб. Статутні положення формують правову основу функціонування підприємства та забезпечують узгодження інтересів учасників і управлінського персоналу.

Державна реєстрація ТОВ «Київхліб» здійснюється шляхом внесення відповідних відомостей до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань. У реєстрі зазначаються юридична адреса підприємства, склад керівних органів, розмір статутного капіталу та види економічної діяльності відповідно до класифікатора КВЕД. Присвоєння коду ЄДРПОУ підтверджує правосуб'єктність підприємства та надає можливість відкривати банківські рахунки, укладати цивільно-правові договори, отримувати дозволи й ліцензії, а також здійснювати фінансово-господарські операції.

Договірна діяльність ТОВ «Київхліб» ґрунтується на нормах цивільного законодавства України. Підприємство укладає договори поставки сировини, купівлі-продажу готової продукції, транспортного експедирування, оренди,

підряду та інші цивільно-правові договори. Застосування принципу свободи договору дозволяє сторонам самостійно визначати умови співпраці з урахуванням вимог законодавства, що сприяє ефективній організації виробничо-збутової діяльності та мінімізації правових ризиків.

З урахуванням специфіки діяльності у сфері виробництва хлібобулочних виробів підприємство зобов'язане дотримуватися вимог законодавства щодо безпечності та якості харчових продуктів. Ключовим нормативно-правовим актом у цій сфері є Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», відповідно до якого ТОВ «Київхліб» зареєстроване як оператор ринку харчових продуктів у Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Така реєстрація є обов'язковою умовою законного здійснення виробництва та реалізації харчової продукції.

Для забезпечення належного рівня безпеки виробничих процесів у ТОВ «Київхліб» впроваджуються та підтримуються процедури, засновані на принципах системи НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points). Вони передбачають ідентифікацію потенційно небезпечних чинників, контроль критичних точок виробничого процесу та систематичний моніторинг якості й безпечності готової продукції. Дотримання вимог НАССР є обов'язковим для виробників харчових продуктів і перебуває під контролем уповноважених державних органів.

ТОВ «Київхліб» забезпечує відповідність виробничої діяльності державним санітарним нормам і правилам, зокрема щодо стану виробничих приміщень, систем водопостачання та вентиляції, умов зберігання сировини й готової продукції. Працівники підприємства, задіяні у виробництві хлібобулочних виробів, проходять обов'язкові медичні огляди та мають особисті медичні книжки встановленого зразка.

Трудові відносини на підприємстві регулюються нормами трудового законодавства України. Працівники ТОВ «Київхліб» приймаються на роботу на

підставі трудових договорів, що визначають умови праці, права та обов'язки сторін, режим робочого часу та оплату праці. Підприємство зобов'язане забезпечувати належні умови праці, дотримуватися вимог охорони праці та соціальних гарантій працівників.

Екологічні аспекти діяльності підприємства регулюються законодавством у сфері охорони навколишнього природного середовища. У разі наявності стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин ТОВ «Київхліб» зобов'язане отримати відповідний дозвіл на викиди в атмосферне повітря та дотримуватися вимог щодо поводження з відходами виробництва.

Пожежна безпека на об'єктах ТОВ «Київхліб» забезпечується відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України. Перед початком експлуатації виробничих приміщень підприємство подає декларацію відповідності матеріально-технічної бази вимогам пожежної безпеки до органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Виконання зазначених вимог є обов'язковою умовою законної експлуатації виробничих об'єктів.

Податкове та фінансове регулювання діяльності ТОВ «Київхліб» здійснюється відповідно до чинного законодавства України. Підприємство веде бухгалтерський облік і складає фінансову звітність згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [49], що забезпечує прозорість фінансово-господарських операцій, контроль за доходами і витратами та своєчасне виконання податкових зобов'язань перед бюджетом.

Таким чином, правове забезпечення діяльності ТОВ «Київхліб» ґрунтується на комплексі нормативно-правових актів, що регулюють організаційно-правову форму підприємства, порядок його державної реєстрації, договірні та трудові відносини, вимоги до безпечності й якості харчових продуктів, санітарні, екологічні та пожежні норми, а також фінансово-податкову діяльність. Дотримання зазначених вимог є необхідною умовою стабільного функціонування підприємства та забезпечення високої якості й безпечності продукції для споживачів.

Висновки до розділу 2

ТОВ «КИЇВ ХЛІБ» є провідним українським виробником хлібобулочних та кондитерських виробів, що функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю. Компанія входить до холдингу ALVIVA GROUP, об'єднує шість хлібозаводів і власний млин потужністю 250 тонн борошна на добу, забезпечуючи виробництво понад 300 тонн продукції щодоби та зайнятість близько 2500 співробітників. Організаційна структура представлена лінійно-функціональною моделлю з чотирма основними напрямками: виробництво, фінанси, збут і загальні питання, що дозволяє ефективно контролювати технологічний процес, фінанси, логістику та кадрові й правові питання. Підприємство діє відповідно до Цивільного кодексу України та Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», дотримується норм щодо ліцензування, санітарних і торгових стандартів, прав інтелектуальної власності та веде бухгалтерський облік і податкову звітність у встановленому законодавством порядку, що забезпечує стабільну, правомірну і прозору діяльність компанії.

Аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «КИЇВ ХЛІБ» показує стабільне зростання обсягу активів і поступове покращення структури капіталу у 2022–2024 рр. Спостерігається збільшення частки необоротних активів, що свідчить про модернізацію виробничих потужностей та зміцнення матеріально-технічної бази, а також збільшення власного капіталу завдяки реінвестуванню прибутку, що підвищує фінансову стійкість підприємства. Водночас оборотні активи залишаються домінуючими, а короткострокові зобов'язання – основним джерелом фінансування, що вказує на високу залежність від оперативного капіталу та потребу у диверсифікації джерел фінансування для забезпечення довгострокової стабільності та фінансової незалежності.

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Київхліб» за 2022–2024 роки показує зростання чистого доходу від реалізації продукції та продуктивності праці, що забезпечило збільшення валового та чистого прибутку підприємства. Водночас

спостерігається високий рівень собівартості, адміністративних витрат і витрат на збут, що стримує рентабельність діяльності. Показники ліквідності та фінансової стійкості залишаються нижчими за нормативні значення: коефіцієнт автономії і маневреності власного капіталу значно знижений, а чистий оборотний капітал від'ємний. Ділова активність підприємства покращується за рахунок прискорення оборотності запасів і дебіторської заборгованості, але ефективність використання власного капіталу залишається нестабільною, що потребує оптимізації структури фінансування та підвищення ліквідності для забезпечення стабільного розвитку.

Дослідження прибутковості ТОВ «Київхліб» свідчить про поступове підвищення фінансової ефективності підприємства: чистий дохід від реалізації продукції у 2023 році збільшився на 969 692 тис. грн, а у 2024 році – ще на 10,78%, що відображає стабільне зростання попиту та ефективну роботу каналів збуту. Валовий прибуток також демонструє позитивну динаміку, що свідчить про контрольовану собівартість виробництва та ефективне управління витратами. Однак адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати залишаються значними, впливаючи на фінансовий результат від операційної діяльності. Чистий прибуток у 2024 році зріс на 133,25% порівняно з 2023 роком, що свідчить про стабілізацію діяльності та ефективне управління фінансами, хоча необхідно продовжувати оптимізацію витрат та підвищення рентабельності для забезпечення довгострокової прибутковості підприємства.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОВ «КИЇВХЛІБ»

3.1. Напрями підвищення прибутковості підприємства

Аналіз прибутковості ТОВ «Київхліб» у 2022–2024 роках свідчить про наявність глибоких і системних проблем у забезпеченні стабільної рентабельності. Хоча підприємство продемонструвало поступове відновлення фінансових результатів у 2024 році, рівень прибутковості залишається низьким, а темпи її зростання – нестійкими. Така ситуація зумовлена комплексом зовнішніх економічних факторів і внутрішніх особливостей функціонування, характерних для харчової промисловості в умовах воєнної економіки.

На зниження прибутковості значно вплинули зовнішні макроекономічні чинники. Повномасштабна війна призвела до порушення логістичних ланцюгів, ускладнення транспортування сировини та готової продукції, а також до зростання вартості палива та енергоносіїв. Підприємство, маючи широку географію постачань і збуту, було змушене переорієнтувати канали доставки, що збільшило витрати на транспортування. Крім того, постійні коливання валютного курсу та інфляційний тиск призвели до подорожчання сировини (борошна, дріжджів, олії, цукру, пакувальних матеріалів), що безпосередньо позначилося на собівартості продукції.

Зовнішнім обмеженням стала зниження купівельної спроможності населення. В умовах економічної кризи, спричиненої війною, споживачі зменшили обсяги витрат навіть на товари першої необхідності, зокрема хлібобулочні вироби. Це змусило підприємство утримувати роздрібні ціни на соціально значущу продукцію на відносно стабільному рівні, незважаючи на зростання витрат. Такий дисбаланс між підвищенням собівартості та обмеженнями у ціноутворенні зменшив прибутковість продажів.

Значний вплив мала і інфраструктурна нестабільність. Перебої з електроенергією у 2022–2023 роках, руйнування логістичних маршрутів, нестача

палива у деякі періоди змушували підприємство працювати у неритмічному режимі, що призводило до простоїв виробництва, втрат сировини та додаткових витрат на генератори й ремонт обладнання. Ці фактори збільшили витрати на одиницю продукції та знизили ефективність використання виробничих потужностей.

Серед внутрішніх факторів важливим є висока ресурсомісткість виробництва. Хлібопекарна галузь традиційно характеризується великими обсягами матеріальних затрат – переважно на сировину, енергію та паливо. Для «Київхлібу» це означає залежність від коливань цін на зерно та інші основні компоненти. В умовах дефіциту постачання та зростання енергоресурсів підприємство не могло оперативної компенсувати зростання витрат підвищенням продуктивності або скороченням витрат.

Вплив на прибутковість справили й кадрові аспекти. Унаслідок мобілізації та міграції частина кваліфікованих працівників залишила підприємство, що спричинило кадровий дефіцит і зростання навантаження на існуючий персонал. Для утримання працівників компанія підвищувала заробітну плату, що, у свою чергу, збільшило витрати на оплату праці та соціальні відрахування. З огляду на низьку автоматизацію окремих виробничих процесів, підвищення продуктивності праці відбувалося повільно, що не дозволяло компенсувати витратний тиск.

Суттєвий вплив на фінансові результати мало також зростання адміністративних і збутових витрат. У період воєнних обмежень підприємство було змушене інвестувати у логістику, маркетинг і підтримку партнерських каналів збуту для збереження частки ринку. Це передбачало додаткові витрати на транспорт, рекламу, пакування та утримання торговельної інфраструктури. Також збільшились адміністративні витрати, пов'язані з координацією роботи філій, безпековими заходами та відновленням внутрішніх процесів.

Проблемою залишається і низька інноваційна активність підприємства. Незважаючи на спроби модернізувати обладнання та оновити частину виробничих ліній, інвестиційні ресурси залишаються обмеженими. Відсутність

системної технологічної модернізації знижує ефективність виробництва, підвищує частку ручної праці та втрати сировини. Це, у свою чергу, не дозволяє зменшити собівартість продукції до конкурентного рівня.

Високе боргове навантаження та підвищені відсоткові ставки за кредитами у 2023–2024 роках призвели до зростання фінансових витрат. Для підтримання обігового капіталу підприємство залучало кредити, проте обслуговування позик стало дорогим через нестабільність фінансового ринку. Це безпосередньо скоротило чистий прибуток, навіть за умов зростання обсягів реалізації.

Таким чином, низький рівень прибутковості ТОВ «Київхліб» пояснюється поєднанням зовнішніх кризових чинників (війна, інфляція, коливання валют, падіння попиту) та внутрішніх структурних проблем (висока собівартість, ресурсомісткість, обмежена інноваційність, високе боргове навантаження). Попри певне покращення у 2024 році, фінансові результати залишаються вразливими до зовнішніх коливань. Для підвищення рентабельності підприємству необхідно зосередитися на енергоефективності, автоматизації виробництва, розширенні асортименту продукції з вищою доданою вартістю та оптимізації витратної політики, що дозволить зміцнити фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

Підвищення прибутковості ТОВ «Київхліб» потребує комплексного підходу, що поєднує оптимізацію витрат, розширення ринкових можливостей, технологічне оновлення та ефективне управління ресурсами. Враховуючи галузеві особливості, економічні умови та сучасні виклики, підприємству доцільно реалізувати низку конкретних напрямів удосконалення діяльності.

Зниження собівартості виробництва є ключовим шляхом підвищення прибутковості підприємства. Одним із найбільш ефективних рішень може стати впровадження енергозберігаючих технологій, адже хлібопекарна галузь є надзвичайно енергомісткою. «Київхліб» може модернізувати виробничі печі на моделі з конвекційним або інфрачервоним нагрівом, що споживають на 20–30 % менше енергії. Установка автоматичних систем контролю температури, рекуператорів тепла та частотних перетворювачів для двигунів допоможе

зменшити втрати енергії під час роботи обладнання. Важливо також поступово переходити на альтернативні джерела енергії – зокрема, встановлення сонячних панелей на дахах виробничих цехів або біогазових установок, які дозволять переробляти органічні відходи виробництва у паливо. Це не лише знизить енергетичні витрати, а й зробить виробництво екологічно стійким [73, с. 71].

Значного ефекту можна досягти за рахунок підвищення ефективності використання сировини. Оптимізація технологічних процесів, впровадження автоматичних дозаторів інгредієнтів і систем контролю ваги дозволить мінімізувати відходи та неточності. Наприклад, автоматизовані системи замісу тіста забезпечують точне дотримання рецептури, що знижує ймовірність браку продукції. Вторинна переробка залишків продукції (сухарі, панірувальні крихти, кормові добавки) може стати додатковим джерелом прибутку. Крім того, укладення прямих контрактів із сільськогосподарськими виробниками для постачання зерна й борошна зменшить залежність від посередників і дозволить закуповувати сировину за вигіднішими цінами.

Важливим напрямом є автоматизація та цифровізація управління виробництвом. «Київхліб» може запровадити систему ERP (Enterprise Resource Planning), яка об'єднає в єдину базу даних усі операції – від постачання сировини до реалізації готової продукції. Це забезпечить прозорий контроль витрат, дозволить прогнозувати попит і оптимізувати виробничі обсяги. Використання датчиків для моніторингу стану обладнання (технологія Predictive Maintenance) зменшить ризик аварій і простоїв. Упровадження CRM-системи (Customer Relationship Management) покращить взаємодію з клієнтами та допоможе аналізувати поведінку споживачів для формування ефективної політики продажів [41, с. 72].

Диверсифікація асортименту – ще один потужний резерв зростання прибутковості. Підприємство може розширити виробництво продукції з підвищеною доданою вартістю: ремісничого хліба на заквасці, бездріжджових виробів, органічної продукції, хліба з насінням, висівками чи суперфудами. Розвиток лінії дієтичних і безглютенкових виробів дозволить охопити споживачів

із особливими харчовими потребами. Також перспективним є напрям заморожених напівфабрикатів – тістових заготовок для кафе, пекарень і супермаркетів. Такий підхід забезпечить стабільний попит і дозволить працювати не лише на внутрішньому, а й на європейському ринку [34, с. 19].

Підвищення прибутковості можливе через розвиток власної збутової мережі. Створення фірмових кіосків або міні-пекарень біля житлових масивів дозволить продавати продукцію без посередників і збільшити торговельну націнку. Інтернет-продажі, доставка через онлайн-платформи та партнерство з сервісами доставки їжі можуть відкрити нові канали реалізації. Активніше використання цифрового маркетингу – реклама у соцмережах, програми лояльності, персоналізовані знижки – сприятиме утриманню клієнтів і збільшенню обсягів продажів [15, с. 25].

Удосконалення логістики має значний потенціал зниження витрат. Централізоване управління транспортом, використання GPS-моніторингу для оптимізації маршрутів доставки та впровадження систем планування перевезень дозволять скоротити витрати на паливо і зменшити втрати часу. Оптимізація складів і впровадження системи «just in time» допоможуть уникнути надлишкових запасів і списань через псування продукції. Важливо також розвивати партнерство з регіональними дистриб'юторами для зменшення витрат на транспортування до віддалених областей [5, с. 41].

Зміцнення кадрового потенціалу також безпосередньо впливає на прибутковість. Проведення регулярного навчання працівників, підвищення кваліфікації пекарів і технологів сприятиме зменшенню кількості бракованої продукції. Мотиваційні програми, премії за ефективність, система внутрішніх конкурсів та впровадження гнучких графіків дозволять підвищити продуктивність праці. Важливо залучати молодих спеціалістів, зокрема студентів профільних університетів, шляхом організації стажувань, практик і дуальної освіти.

Підприємство може суттєво покращити фінансові результати, посиливши систему фінансового планування та контролю. Впровадження внутрішнього

бюджетування з розподілом відповідальності за підрозділами дозволить точніше визначати центри витрат і прибутку. Аналіз фінансових потоків, скорочення непродуктивних витрат, реструктуризація короткострокових кредитів під нижчі відсотки та залучення інвестицій у модернізацію забезпечать зменшення боргового навантаження. Також доцільно створити резервний фонд стабілізації прибутку для покриття можливих коливань доходів у кризові періоди.

Комплексна реалізація цих заходів дозволить ТОВ «Київхліб» не лише стабілізувати фінансові результати, а й перейти до етапу сталого розвитку. Зниження витрат, розширення асортименту, підвищення ефективності управління та активна інноваційна діяльність сприятимуть формуванню довгострокової конкурентної переваги на ринку хлібопекарної продукції України.

Напрями підвищення прибутковості підприємства систематизовано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Напрями підвищення прибутковості підприємства ТОВ «Київхліб»

Напрямок підвищення прибутковості	Конкретні заходи	Очікуваний результат
1	2	3
Зниження собівартості продукції	<ul style="list-style-type: none"> – Впровадження енергозберігаючих технологій та модернізація печей; – Використання рекуператорів тепла, частотних перетворювачів; – Перехід на альтернативні джерела енергії (сонячні панелі, біогаз); – Оптимізація використання сировини та зменшення технологічних втрат. 	Зменшення виробничих витрат, підвищення маржі прибутку, енергетична незалежність.

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
Автоматизація та цифровізація виробництва	<ul style="list-style-type: none"> – Впровадження ERP-системи для управління ресурсами; – Використання автоматичних дозаторів і систем контролю якості; – Моніторинг стану обладнання в реальному часі; – Встановлення CRM-системи для управління клієнтською базою. 	Підвищення продуктивності праці, скорочення витрат, покращення контролю за витратами.
Диверсифікація асортименту	<ul style="list-style-type: none"> – Випуск нових видів хліба (цільнозерновий, безглютеновий, на заквасці); – Розвиток лінії преміум- та дієтичних виробів; – Виробництво заморожених напівфабрикатів для HoReCa; – Розроблення нових рецептур із підвищеною доданою вартістю. 	Розширення цільової аудиторії, зростання обсягів реалізації, підвищення середньої ціни продукції.
Розвиток збуту та маркетингу	<ul style="list-style-type: none"> – Створення фірмових кіосків і міні-пекарень; – Запуск інтернет-магазину, партнерство з сервісами доставки; – Активне використання цифрового маркетингу (соцмережі, програми лояльності); – Позиціонування бренду як національного лідера якості. 	Збільшення частки ринку, підвищення впізнаваності бренду, зростання виручки.
Оптимізація логістики та запасів	<ul style="list-style-type: none"> – Централізоване управління дистрибуцією; – Використання GPS-моніторингу та оптимізація маршрутів доставки; – Запровадження принципу «just in time»; – Удосконалення складської системи. 	Скорочення транспортних витрат, мінімізація псування продукції, підвищення ефективності постачань.
Підвищення кваліфікації персоналу	<ul style="list-style-type: none"> – Регулярні тренінги для пекарів і технологів; – Стажування студентів профільних вишів; – Введення системи мотивації та преміювання; – Формування корпоративної культури. 	Зростання продуктивності праці, зменшення браку, стабілізація кадрового складу.
Удосконалення фінансового управління	<ul style="list-style-type: none"> – Впровадження системи бюджетування за центрами відповідальності; – Оптимізація структури капіталу та кредитної політики; – Контроль за непродуктивними витратами; – Створення резервного фонду прибутковості. 	Поліпшення фінансової дисципліни, зниження боргового навантаження, стабільність прибутку.
Інноваційна діяльність та інвестиції	<ul style="list-style-type: none"> – Залучення грантів і партнерських інвестицій на модернізацію; – Впровадження нових технологій випікання; – Використання екоупаковки; – Участь у програмах держпідтримки енергоефективності. 	Збільшення конкурентоспроможності, вихід на нові ринки, формування інноваційного іміджу.

Джерело: створено автором

Таким чином, підвищення прибутковості ТОВ «Київхліб» можливе лише за умови комплексного вдосконалення всіх аспектів діяльності підприємства – від технологічного оновлення до підвищення ефективності управління. Реалізація запропонованих напрямів, зокрема зниження собівартості за рахунок енергоощадних технологій, автоматизації виробничих процесів, розширення асортименту продукції з високою доданою вартістю, розвитку збутової мережі та цифрового маркетингу, сприятиме зростанню обсягів реалізації та рентабельності продажів. Оптимізація логістики, посилення фінансового контролю, підвищення кваліфікації персоналу та активізація інноваційної діяльності дозволять забезпечити довгострокову фінансову стабільність і конкурентоспроможність підприємства навіть в умовах економічної нестабільності. У підсумку, впровадження зазначених заходів створить передумови для переходу ТОВ «Київхліб» від режиму відновлення до сталого розвитку та нарощення прибутковості у середньостроковій перспективі.

3.2. Використання альтернативних джерел енергії з метою підвищення прибутковості підприємства

Впровадження альтернативних джерел енергії на підприємстві є важливим кроком для зниження витрат на традиційні енергоресурси та підвищення економічної ефективності виробництва. Використання сонячних батарей, біогазових установок, теплових насосів та інших інноваційних технологій дозволяє не лише зменшити собівартість продукції, а й забезпечити енергетичну незалежність підприємства, підвищити його конкурентоспроможність на ринку та сприяти сталому розвитку. У сучасних умовах, коли енергоресурси подорожчали, застосування альтернативної енергетики стає стратегічним інструментом підвищення прибутковості та довгострокової фінансової стабільності підприємства.

В умовах повномасштабної війни в Україні, коли енергетична інфраструктура систематично піддається обстрілам та руйнуванням,

використання альтернативних джерел енергії стає не лише економічно вигідним, а й життєво необхідним для стабільного функціонування підприємств. Відключення електроенергії або перебої з газопостачанням безпосередньо впливають на виробничі процеси та прибутковість підприємств, особливо у харчовій промисловості, де безперервність виробництва є критичною. Сонячні електростанції, накопичувачі енергії, біогазові установки та інші автономні системи дозволяють підприємствам забезпечувати власну енергетичну незалежність, знижувати ризики простоїв та втрат продукції, а також підвищувати стійкість бізнесу до воєнних та економічних викликів [73, с. 75].

На основі доступних публічних даних станом на листопад 2025 року, ТОВ «Київхліб» не має задокументованих ініціатив щодо впровадження альтернативних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова, біомаса чи геотермальна енергія, на своїх виробничих майданчиках. Компанія є одним з найбільших виробників хлібобулочних виробів в Україні з потужністю понад 300 тонн продукції на добу та фокусом на модернізацію обладнання (інвестиції 400 млн грн у 2024–2025 рр.), але акцент робиться на автоматизацію виробництва, а не на «зелені» технології.

Розглянемо нормативні акти сектору альтернативної енергетики в Україні.

Таблиця 3.2

Ключові нормативні акти сектору альтернативної енергетики

Назва нормативного акту	Сфера дії нормативного акту
1	2
Про альтернативні джерела енергії [49]	Визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання альтернативних джерел енергії та сприяння їх розширеному використанню у паливно-енергетичному комплексі. Встановлює принципи державної політики у сфері альтернативних джерел енергії, нарощування виробництва та споживання енергії з альтернативних джерел для економічного витрачання традиційних ресурсів та зменшення залежності від їх імпорту.

Продовження таблиці 3.2

1	2
Про ринок електричної енергії [56]	Визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії, регулює виробництво, передачу, розподіл, купівлю-продаж та постачання електроенергії, забезпечує надійність постачання та розвиток ринкових відносин, включає правила ринку “на добу наперед”, внутрішньодобовий ринок, кодекси систем передачі та розподілу, правила комерційного обліку та постачання електроенергії споживачам.
Про електроенергетику [52]	Регулює відносини щодо виробництва, передачі, розподілу, постачання та використання електроенергії, включає державний нагляд за безпекою робіт на об’єктах електроенергетики, експлуатацією обладнання та режимами споживання електричної і теплової енергії.
Про затвердження Порядку встановлення, перегляду та припинення дії «зеленого» тарифу [53]	Встановлює порядок дії «зеленого» тарифу для суб’єктів господарської діяльності, споживачів електроенергії, енергетичних кооперативів та приватних домогосподарств, генеруючих електроенергію з альтернативних джерел, включаючи сонце, вітер, біомасу та біогаз. Визначає умови встановлення, перегляду та припинення дії тарифу.
Про альтернативні види палива [48]	Визначає правові, економічні та організаційні засади виробництва та використання альтернативних видів палива, створює правову базу для розвитку альтернативних видів палива, стимулює їх виробництво та використання, забезпечує державний контроль та підтримку ринку альтернативних видів палива.
Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел [51]	Врегулює питання функціонування «зеленої» електрогенерації: зменшення розмірів тарифів для введених об’єктів, відповідальність за небаланси графіків виробництва, визначення відповідальності оператора системи передачі, надання державних гарантій для виробників за «зеленим» тарифом, участь у аукціонах для сонячних електростанцій на дахах/фасадах.

Джерело:

В умовах воєнного стану в Україні питання енергетичної незалежності для промислових підприємств стає надзвичайно актуальним. Для ТОВ «Київхліб», яке працює у виробництві хлібобулочних виробів, стабільне постачання електроенергії та тепла є критично важливим для безперервного функціонування ліній виробництва та логістики. Використання альтернативних джерел енергії дозволяє не лише знизити витрати на традиційні енергоресурси, але й

забезпечити додаткову енергетичну безпеку підприємства, зменшити вплив обстрілів на виробничі процеси та підвищити прибутковість.

В табл. 3.3 систематизовано запропоновані заходи.

Таблиця 3.3

Пропозиції щодо використання альтернативних джерел енергії для підвищення прибутковості ТОВ «Київхліб»

Тип АДЕ	Опис застосування	Потенційна користь
Сонячна енергія	Встановлення сонячних панелей на дахах виробничих корпусів (потужність 50–200 кВт на об'єкт)	Зниження рахунків за електроенергію на 15–25%; можливість отримання грантів ЄС до 500 тис. євро
Біомаса / Біогаз	Використання відходів борошномельного виробництва (лушпиння, макуха) для котелень	Заміняє 30–50% газу; зниження екологічного податку на 10–20%; зменшення CO ₂ -емісії
Енергоефективність	LED-освітлення, рекуператори тепла від печей, автоматизовані лінії (наприклад, Rondo для тіста)	Економія 10–15% енергії; відповідність стандарту ISO 50001
Вітрова / гібридна	Малі вітряки для логістичних складів	Доповнення сонячної енергії для 24/7 постачання електроенергії

Джерело: створено автором

Одним із найбільш перспективних напрямів є сонячна енергетика. Встановлення сонячних панелей на дахах виробничих корпусів та офісних приміщень потужністю від 50 до 200 кВт на об'єкт дозволяє істотно зменшити рахунки за електроенергію – приблизно на 15–25%. Крім економії коштів, це створює можливість отримання грантів ЄС до 500 тис. євро на розвиток «зеленої» енергетики. В Україні вже існують приклади пекарень, які успішно інтегрували сонячні панелі у свої виробничі процеси, зокрема на Харківщині, де сумарна потужність станцій DTEK Pokrovska становить 240 МВт.

Іншим важливим джерелом альтернативної енергії для «Київхліб» є біомаса та біогаз. Відходи виробництва – лушпиння, макуха, обрізки тіста – можуть використовуватися для роботи котелень або генераторів біогазу, що дозволяє замінити 30–50% газу. Крім фінансової вигоди, зниження використання

газу та перехід на біопаливо дозволяє скоротити екологічний податок на 10–20% і зменшити викиди CO₂. Прикладом є діяльність «Kyiv Green Energy», яка постачає біопаливо для промислових підприємств, зменшуючи вуглецевий слід на 50%.

Ефективним напрямом є підвищення енергоефективності виробництва. Впровадження LED-освітлення, рекуператорів тепла від печей та автоматизація технологічних ліній (наприклад, лінії Rondo для замісу тіста) дозволяє економити до 10–15% електроенергії та відповідати міжнародним стандартам ISO 50001. Такий підхід не лише знижує витрати, але й підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку, що особливо важливо у період енергетичних обмежень та нестабільності постачання [8, с. 12].

В табл. 3.4 представлено дані щодо витрат на впровадження запропонованих заходів.

Таблиця 3.4

Орієнтовні витрати на впровадження альтернативних джерел енергії для ТОВ

«Київхліб»

Тип АДЕ	Потужність / обсяг	Орієнтовна вартість впровадження, грн	Примітки
Сонячна енергія	2 корпуси по 150 кВт (загалом 300 кВт)	12 000 000	Встановлення панелей на дахах виробничих корпусів
Біомаса / Біогаз	Котельня на відходах виробництва (200 кВт), силос та транспортувальна система	6 800 000	Використання лушпиння, макухи для генерації тепла
Енергоефективність	LED-освітлення, рекуператори тепла, автоматизація лінії Rondo	14 000 000	Зменшення енергоспоживання, підвищення стандартів ISO 50001
Вітрова / гібридна	Малі вітряки для логістичних складів (50 кВт)	3 000 000	Доповнення сонячної енергії для 24/7 постачання електроенергії
Разом		35 800 000	Орієнтовна сума витрат на всі заходи

Джерело: створено автором

Таким чином, сумарні витрати на впровадження запропонованих заходів для ТОВ «Київхліб» складуть близько 35800000 грн, що включає встановлення сонячних панелей, біомасових котелень, заходи з енергоефективності та малі вітряки для логістичних складів. Ці інвестиції забезпечують не лише економію на енергоресурсах, а й підвищення енергетичної автономії та довгострокову фінансову стабільність підприємства.

Для оцінки ефективності інвестицій у впровадження альтернативних джерел енергії на підприємстві ТОВ «Київхліб» буде використано кумулятивний метод аналізу грошових потоків. Цей підхід дозволяє поетапно відстежувати накопичення чистого грошового потоку протягом років, порівнювати інвестиційні витрати з отриманою економією та доходами від «зеленого» тарифу, а також визначити момент досягнення окупності проекту.

Для оцінки окупності інвестицій у альтернативні джерела енергії для ТОВ «Київхліб» спершу визначимо сумарні інвестиції. Загальні витрати на впровадження всіх заходів, включаючи встановлення сонячних панелей, біомасових котелень, заходів з енергоефективності та малих вітряків для логістичних складів, складають 35 800 000 грн. Ця сума враховує не лише закупівлю обладнання, а й монтаж, пусконаладжувальні роботи та супровідні витрати.

Щорічна економія від впровадження заходів формується з кількох джерел. Сонячні панелі дозволяють знизити витрати на електроенергію приблизно на 20%. При річних витратах на електроенергію 10 000 000 грн це дає економію 2 000 000 грн на рік.

Використання біомаси та біогазу для котелень дозволяє замінити близько 40% газу. При річних витратах на газ 8 000 000 грн це дає щорічну економію 3 200 000 грн. Крім того, заходи з енергоефективності, такі як LED-освітлення, рекуператори тепла від печей та автоматизація виробничих ліній, забезпечують

економію приблизно 12% від витрат на інші енергоносії (тепло, вода та інше), що складає 600 000 грн на рік.

Додатково встановлення малих вітряків для логістичних складів дозволяє отримати додаткову економію близько 300 000 грн на рік. Таким чином, сумарна щорічна економія від усіх заходів складає приблизно 6 100 000 грн на рік.

Розглянемо витрати на обслуговування обладнання. Зазвичай для сонячних панелей, біомасових котлів, LED-систем та малих вітряків технічне обслуговування та експлуатаційні витрати складають близько 3–5% від початкових інвестицій щорічно. Візьмемо середнє значення – 4% від 35 800 000 грн, що дорівнює 1 432 000 грн/рік.

Для розрахунку окупності інвестицій беремо термін служби обладнання 10 років, хоча на практиці сонячні панелі, біомасові котли та енергоефективні системи можуть працювати 15–20 років. Це дозволяє оцінити, через який час вкладені кошти будуть повністю компенсовані економією на енергоресурсах, а також планувати довгострокові фінансові ефекти від впровадження альтернативних джерел енергії.

Таблиця 3.5

Чистий грошовий потік ТОВ «Київхліб»

Рік	Інвестиції, грн	Економія/дохід, грн	Витрати на обслуговування, грн	Чистий грошовий потік, грн	Кумулятивний грошовий потік, грн
0	35 800 000	0	0	-35 800 000	-35 800 000
1	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	-30 632 000
2	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	-25 464 000
3	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	-20 296 000
4	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	-15 128 000
5	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	-9 960 000
6	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	-4 792 000
7	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	376 000
8	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	5 544 000
9	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	10 712 000
10	0	6 600 000	1 432 000	5 168 000	15 880 000

Джерело: створено автором

Враховуючи розраховані грошові потоки та витрати на обслуговування обладнання, впровадження альтернативних джерел енергії на ТОВ «Київхліб» є економічно доцільним. Початкові інвестиції в розмірі 35 800 000 грн дозволяють щорічно отримувати чистий грошовий потік близько 5 168 000 грн після врахування витрат на обслуговування, що забезпечує окупність інвестицій вже на 7-й рік. Після цього підприємство отримує стабільний додатковий фінансовий ресурс, одночасно зменшуючи витрати на енергоресурси та підвищуючи енергетичну автономію. Такий підхід сприяє довгостроковій фінансовій стабільності, зниженню ризиків перебоїв у постачанні енергії та підвищенню конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Міжнародний досвід впровадження альтернативних джерел енергії у хлібопекарській галузі може слугувати важливим прикладом для ТОВ «Київхліб». Впровадження таких технологій дозволяє одночасно зменшити витрати на електроенергію та покращити екологічні показники підприємства, що особливо актуально в умовах сучасної енергетичної нестабільності.

Наприклад, досвід компанії Dawn Foods Ltd у Великій Британії показує ефективність сонячних PV-систем. Потужність 345 kWp на виробничому майданчику дозволила генерувати близько 305 861 кВт·год на рік, скоротити викиди CO₂ приблизно на 100 тонн та зменшити витрати на електроенергію. Для ТОВ «Київхліб» аналогічне впровадження сонячних панелей на дахах виробничих корпусів могло б значно знизити рахунки за електроенергію та підвищити фінансову стабільність підприємства [78].

У Ірландії, на прикладі пекарні Coghlan's Artisan Bakery, використання біомасового котла замість традиційного газового дозволило значно скоротити витрати на тепlopостачання та зменшити викиди CO₂. ТОВ «Київхліб» може застосувати подібну технологію, використовуючи відходи власного виробництва (лушпиння, макуху) для опалення котелень, що не лише знизить витрати на газ, а й зменшить екологічний податок [75].

Досвід Tip Top Bakery в Австралії демонструє ефективність комбінованих сонячних систем потужністю понад 2 МВт. Такі системи забезпечують стабільне

постачання електроенергії та зменшують викиди CO₂ на тисячі тонн на рік. Для ТОВ «Київхліб» впровадження великих сонячних масивів на дахах виробничих корпусів та складів може стати стратегічним кроком для енергетичної автономії підприємства [76].

У Швейцарії, на прикладі Coop Group, застосування біомасової когенерації з деревних щеп та зернових відходів дозволило значно знизити використання викопного палива та підвищити енергоефективність виробництва. Для ТОВ «Київхліб» це може стати прикладом інтеграції замкнутого циклу використання відходів виробництва, що одночасно забезпечує енергетичну ефективність та екологічну безпеку підприємства [77].

Таким чином, впровадження альтернативних джерел енергії є стратегічно важливим кроком для ТОВ «Київхліб», оскільки дозволяє знизити витрати на традиційні енергоресурси, забезпечити енергетичну незалежність підприємства та підвищити його прибутковість. Використання сонячних панелей, біомасових котлів, енергоефективного обладнання та малих вітряків не лише сприяє економії коштів і скороченню викидів CO₂, а й підвищує стійкість виробничих процесів до зовнішніх ризиків, зокрема перебоїв постачання електроенергії та газу в умовах воєнного стану. Міжнародний досвід показує, що інтеграція «зеленої» енергетики у хлібопекарські підприємства підвищує їх конкурентоспроможність і забезпечує довгострокову фінансову стабільність, що є особливо актуальним для масштабного виробника, такого як ТОВ «Київхліб».

3.3. Вплив запропонованих заходів на основні показники ТОВ «Київхліб»

Впровадження альтернативних джерел енергії на підприємстві ТОВ «Київхліб» передбачає комплекс заходів, спрямованих на зменшення витрат на традиційні енергоресурси та підвищення економічної ефективності виробництва. Це включає встановлення сонячних панелей на дахах виробничих корпусів, використання відходів борошномельного виробництва для біомасових

котелень, підвищення енергоефективності за рахунок LED-освітлення, рекуператорів тепла та автоматизації ліній, а також встановлення малих вітряків для логістичних складів.

Впровадження запропонованих заходів з використання альтернативних джерел енергії та підвищення енергоефективності на ТОВ «Київхліб» позитивно вплине на ключові фінансові та операційні показники підприємства: скоротяться витрати на електроенергію та газ, знизяться витрати на обслуговування обладнання та податки, підвищиться рентабельність виробництва та чистий прибуток, а також забезпечиться енергетична автономія та стабільність виробничих процесів (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Динаміка фінансових результатів підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024

рр., тис. грн.

Показники	2024 (факт), тис. грн	2026 (прогноз), тис. грн	2027 (прогноз), тис. грн	Абсолютне відхилення 2027/2024, тис. грн	Відносне відхилення 2027/2024, %
Чистий дохід від реалізації продукції	4 717 959	5 100 000	5 400 000	682 041	14,46
Собівартість реалізованої продукції	2 818 910	2 700 000	2 650 000	-168 910	-5,99
Адміністративні витрати	134 492	145 000	155 000	20 508	15,25
Витрати на збут	1 704 054	1 780 000	1 860 000	155 946	9,16
Інші операційні витрати	58 399	60 000	62 000	3 601	6,17
Фінансовий результат від операційної діяльності	30 315	45 000	55 000	24 685	81,45
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	22 609	30 000	35 000	12 391	54,84

Джерело: створено автором

Аналіз динаміки фінансових результатів ТОВ «Київхліб» за 2024-2027 роки свідчить про очікуване покращення основних фінансових показників у результаті впровадження альтернативних джерел енергії та заходів

енергоефективності. Прогнозні дані на 2026-2027 роки показують зростання чистого доходу від реалізації продукції на 682 041 тис. грн. Це зростання пояснюється підвищенням стабільності виробництва, зниженням енергозалежності та можливістю збільшення обсягів виробництва за рахунок оптимізації енергоспоживання.

Прогнозна собівартість реалізованої продукції, навпаки, знижується на 168 910 тис. грн. Така економія є безпосереднім результатом переходу підприємства на альтернативні джерела енергії – зокрема, використання сонячних панелей, систем рекуперації тепла та біоенергетичних установок. Це дозволяє скоротити витрати на електроенергію та газ, а також зменшити технологічні втрати у виробництві.

Адміністративні витрати та витрати на збут мають тенденцію до зростання – відповідно на 15,25% та 9,16% у 2027 році порівняно з 2024 роком. Це пояснюється розширенням виробничої та збутової діяльності, підвищенням заробітної плати управлінського персоналу та маркетинговими витратами, спрямованими на просування продукції. Незначне збільшення інших операційних витрат (на 6,17%) не є критичним і пов'язане з обслуговуванням нових енергетичних установок.

У результаті реалізації енергомодернізаційних заходів фінансовий результат від операційної діяльності зростає на 81,45%, а чистий прибуток – на 54,84%. Це свідчить про високу ефективність інвестицій у відновлювану енергетику та їхній позитивний вплив на прибутковість підприємства. Зниження енергозалежності, зменшення витрат і стабільне зростання доходів забезпечують зміцнення фінансової стійкості ТОВ «Київхліб» у середньостроковій перспективі.

Таким чином, впровадження запропонованих заходів з використання альтернативних джерел енергії та підвищення енергоефективності на ТОВ «Київхліб» забезпечує комплексний позитивний вплив на ключові фінансові та операційні показники підприємства: відзначається зростання чистого доходу від реалізації продукції, зниження собівартості та енергетичних витрат, помірне

збільшення адміністративних і витрат на збут у межах інфляційних та операційних змін, а також стабільне підвищення фінансового результату від операційної діяльності та чистого прибутку. Ці заходи забезпечують окупність інвестицій вже на 7-й рік, створюють додатковий чистий грошовий потік, підвищують енергетичну автономію та стійкість виробничих процесів, мінімізують ризики перебоїв з енергоносіями та сприяють довгостроковій фінансовій стабільності й конкурентоспроможності підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Висновки до розділу 3

Для підвищення прибутковості ТОВ «Київхліб» необхідно комплексно впроваджувати заходи, спрямовані на оптимізацію витрат, автоматизацію виробничих процесів, диверсифікацію асортименту продукції та розвиток збутової мережі. Важливими кроками є модернізація обладнання з енергоощадними технологіями, впровадження ERP- та CRM-систем для ефективного управління ресурсами та клієнтською базою, а також посилення фінансового контролю й підвищення кваліфікації персоналу.

Впровадження альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі, біомасові котли, теплові насоси та малі вітряки, дозволяє ТОВ «Київхліб» зменшити витрати на традиційні енергоресурси, підвищити енергетичну незалежність та стійкість виробництва, особливо в умовах воєнної економіки. Сонячні станції та біогазові установки забезпечують часткову заміну електроенергії та газу, а заходи з енергоефективності – LED-освітлення та рекуператори тепла – дозволяють знизити споживання енергії та відповідати міжнародним стандартам. Досвід зарубіжних хлібопекарень підтверджує, що інтеграція «зеленої» енергетики сприяє економії коштів, скороченню викидів CO₂ та підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Впровадження альтернативних джерел енергії та заходів з енергоефективності дозволить ТОВ «Київхліб» значно знизити витрати на

електроенергію та газ, підвищити енергетичну автономію та забезпечити довгострокову фінансову стабільність. Орієнтовні інвестиції в обсягах 35,8 млн грн забезпечують щорічну економію близько 6,1 млн грн, що дозволяє досягти окупності проекту приблизно на 7–8 рік. Додатково очікується зменшення витрат на обслуговування обладнання та підвищення ефективності виробничих процесів, що позитивно впливає на маржинальність продукції, конкурентоспроможність та загальний фінансовий стан підприємства.

ВИСНОВКИ

Прибуток підприємства є головним показником ефективності господарської діяльності, що відображає кінцевий фінансовий результат після покриття всіх витрат. Прибуток виступає основним джерелом формування фінансових ресурсів для розвитку, інвестування, модернізації та виконання зобов'язань перед державою. Економічна сутність прибутку проявляється через його функції – стимулювальну, розподільчу, контрольну та оціночну. Прибуток підприємства визначає його конкурентоспроможність і є важливим чинником соціально-економічного розвитку, впливаючи на зайнятість, податкові надходження та добробут суспільства. Водночас формування прибутку має відбуватися в межах правового поля, оскільки його отримання шляхом зловживань або монопольного ціноутворення суперечить принципам чесної конкуренції.

Показники прибутковості підприємства характеризують ефективність використання ресурсів і результативність діяльності. Основним абсолютним показником є прибуток, а відносним – рентабельність, що визначається співвідношенням прибутку до витрат, активів, капіталу або обсягів реалізації. Найпоширенішими є показники рентабельності активів (ROA), власного капіталу (ROE), продажу (ROS) та інвестицій (ROI). Аналіз динаміки прибутковості дає змогу виявити резерви її зростання, оцінити фінансову стійкість і забезпечити прийняття ефективних управлінських рішень для підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Рівень прибутку підприємства залежить від сукупності внутрішніх і зовнішніх чинників, які формують економічні умови його діяльності. До зовнішніх чинників належать податкова політика держави, рівень конкуренції, коливання цін на ресурси, купівельна спроможність населення, інфляційні процеси та доступ до фінансових ресурсів. Внутрішні чинники охоплюють ефективність використання виробничих потужностей, якість продукції,

обґрунтованість цінової політики, рівень організації праці та управління витратами. Основними резервами підвищення прибутку є зниження собівартості, підвищення продуктивності праці, оптимізація структури асортименту, упровадження інновацій і розширення ринків збуту. Раціональне використання цих резервів забезпечує зростання фінансових результатів і підвищення рентабельності підприємства.

Правові аспекти визначають умови формування прибутковості підприємства, регулюючи податкові, трудові, екологічні та договірні відносини. Податкове законодавство встановлює ставки та пільги, що впливають на розмір чистого прибутку. Цивільний кодекс гарантує правову захищеність угод і зменшує ризики фінансових втрат. Дотримання вимог щодо ліцензування, екологічних і трудових норм сприяє уникненню штрафів і забезпечує стабільність діяльності. Загалом правове забезпечення створює умови для зниження ризиків, підвищення ефективності управління та стабільного зростання прибутковості підприємства.

ТОВ «КИЇВ ХЛІБ» є провідним українським виробником хлібобулочних та кондитерських виробів, що функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю. Компанія входить до холдингу ALVIVA GROUP, об'єднує шість хлібозаводів і власний млин потужністю 250 тонн борошна на добу, забезпечуючи виробництво понад 300 тонн продукції щодоби та зайнятість близько 2500 співробітників. Організаційна структура представлена лінійно-функціональною моделлю з чотирма основними напрямками: виробництво, фінанси, збут і загальні питання, що дозволяє ефективно контролювати технологічний процес, фінанси, логістику та кадрові й правові питання. Підприємство діє відповідно до Цивільного кодексу України та Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», дотримується норм щодо ліцензування, санітарних і торгових стандартів, прав інтелектуальної власності та веде бухгалтерський облік і податкову звітність у встановленому законодавством порядку, що забезпечує стабільну, правомірну і прозору діяльність компанії.

Аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «КИЇВ ХЛІБ» показує стабільне зростання обсягу активів і поступове покращення структури капіталу у 2022–2024 рр. Спостерігається збільшення частки необоротних активів, що свідчить про модернізацію виробничих потужностей та зміцнення матеріально-технічної бази, а також збільшення власного капіталу завдяки реінвестуванню прибутку, що підвищує фінансову стійкість підприємства. Водночас оборотні активи залишаються домінуючими, а короткострокові зобов'язання – основним джерелом фінансування, що вказує на високу залежність від оперативного капіталу та потребу у диверсифікації джерел фінансування для забезпечення довгострокової стабільності та фінансової незалежності.

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Київхліб» за 2022–2024 роки показує зростання чистого доходу від реалізації продукції та продуктивності праці, що забезпечило збільшення валового та чистого прибутку підприємства. Водночас спостерігається високий рівень собівартості, адміністративних витрат і витрат на збут, що стримує рентабельність діяльності. Показники ліквідності та фінансової стійкості залишаються нижчими за нормативні значення: коефіцієнт автономії і маневреності власного капіталу значно знижений, а чистий оборотний капітал від'ємний. Ділова активність підприємства покращується за рахунок прискорення оборотності запасів і дебіторської заборгованості, але ефективність використання власного капіталу залишається нестабільною, що потребує оптимізації структури фінансування та підвищення ліквідності для забезпечення стабільного розвитку.

Дослідження прибутковості ТОВ «Київхліб» свідчить про поступове підвищення фінансової ефективності підприємства: чистий дохід від реалізації продукції у 2023 році збільшився на 969 692 тис. грн, а у 2024 році – ще на 10,78%, що відображає стабільне зростання попиту та ефективну роботу каналів збуту. Валовий прибуток також демонструє позитивну динаміку, що свідчить про контрольовану собівартість виробництва та ефективне управління витратами. Однак адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати залишаються значними, впливаючи на фінансовий результат від

операційної діяльності. Чистий прибуток у 2024 році зріс на 133,25% порівняно з 2023 роком, що свідчить про стабілізацію діяльності та ефективне управління фінансами, хоча необхідно продовжувати оптимізацію витрат та підвищення рентабельності для забезпечення довгострокової прибутковості підприємства.

Для підвищення прибутковості ТОВ «Київхліб» необхідно комплексно впроваджувати заходи, спрямовані на оптимізацію витрат, автоматизацію виробничих процесів, диверсифікацію асортименту продукції та розвиток збутової мережі. Важливими кроками є модернізація обладнання з енергоощадними технологіями, впровадження ERP- та CRM-систем для ефективного управління ресурсами та клієнтською базою, а також посилення фінансового контролю й підвищення кваліфікації персоналу. Такий комплекс заходів дозволить знизити собівартість продукції, збільшити маржу прибутку, розширити ринкову присутність і забезпечити довгострокову фінансову стабільність підприємства.

Впровадження альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі, біомасові котли, теплові насоси та малі вітряки, дозволяє ТОВ «Київхліб» зменшити витрати на традиційні енергоресурси, підвищити енергетичну незалежність та стійкість виробництва, особливо в умовах воєнної економіки. Сонячні станції та біогазові установки забезпечують часткову заміну електроенергії та газу, а заходи з енергоефективності – LED-освітлення та рекуператори тепла – дозволяють знизити споживання енергії та відповідати міжнародним стандартам. Досвід зарубіжних хлібопекарень підтверджує, що інтеграція «зеленої» енергетики сприяє економії коштів, скороченню викидів CO₂ та підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Впровадження альтернативних джерел енергії та заходів з енергоефективності дозволить ТОВ «Київхліб» значно знизити витрати на електроенергію та газ, підвищити енергетичну автономію та забезпечити довгострокову фінансову стабільність. Орієнтовні інвестиції в обсягах 35,8 млн грн забезпечують щорічну економію близько 6,1 млн грн, що дозволяє досягти окупності проекту приблизно на 7–8 рік. Додатково очікується зменшення

витрат на обслуговування обладнання та підвищення ефективності виробничих процесів, що позитивно впливає на маржинальність продукції, конкурентоспроможність та загальний фінансовий стан підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акулюшина М. О., Лук'янчук О. М., Кедік В. В. Сутність прибутку та його формування для підприємств у сучасних умовах: стратегічний аспект. Економіка та суспільство. 2025. Вип. 80. С. 1–7.
2. Богацька Н.М., Кузьменко М.М. Прибуток підприємства як рушійна сила функціонування ринкової економіки. Вісник ХНУ. 2.2018. Хмельницький, 2018. С.102-105
3. Вовк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. Modern Economics, 2020. № 21, с. 37–44.
4. Гаватюк Л.С., Ковальчук Н.О., Єрміїчук Н.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича. 2019 р. 334 с.
5. Гайбура Ю.А. Методичні підходи щодо оцінки і прогнозування прибутковості підприємства. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Економічні науки. 2023. Вип. 1(38). С. 118-124.
6. Гайбура Ю.А. Прибутковість підприємств: поняття, фактори, резерви. Науковий вісник Міжнародного гуманітар-ного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2017. № 24. С. 99–105.
7. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 488 с.
8. Григорецька І.І. Правове регулювання відновлювальної енергетики: європейський та український підходи. Морська безпека та оборона. 2023. № 1. С. 9–15.
9. Данкевич А. Є., Міліневська В. Д. Фактори та резерви підвищення рівня рентабельності на підприємстві. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2020. № 18. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2020-18>

10. Денисенко Л.О., Кучерявенко Ю.О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. Проблеми економіки організації та управління підприємствами. Вісник КНУТД. 2014. № 1. С. 145–152.

11. Довбня С. Б. Методичні особливості показників рентабельності та розробка їх класифікації. Молодий вчений. 2014. № 5(1). С. 94-97

12. Дропа Я. Б. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Електрон. вид. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 238 с.

13. Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. Економіка і суспільство. 2016. № 3. С. 189–192.

14. Єпіфанова, І. Ю., Джеджула В.В. Фінансовий аналіз та звітність: електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання, 2-ге вид., доп. Вінниця: ВНТУ, 2022. 144 с.

15. Журавльова Т.О. Оцінка прибутковості вітчизняних підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 9. С. 24–28

16. Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилатів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

17. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 року № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

18. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

19. Закон України «Про захист економічної конкуренції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>

20. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>

21. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

22. Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

23. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text>

24. Закон України «Про ціни і ціноутворення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>

25. Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

26. Закон України від 16 липня 2024 року № 3855-IX «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-20#Text>

27. Закон України від 16 липня 2025 року № 4536-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» та з метою удосконалення окремих положень податкового законодавства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4536-20#Text>

28. Закон України від 21 серпня 2025 року № 4577-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки підприємств оборонно-промислового комплексу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4577-20#Text>

29. Закон України від 21 серпня 2025 року № 4582-IX «Про внесення зміни до статті 11 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4582-20#Text>

30. Закон України від 4 грудня 2024 року № 4113-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4113-20#Text>

31. Зінченко, О.А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2009. № 28. С. 150–155.
32. Зянько В. В. Фінанси підприємств. Частина 2: навч. посіб. Зянько В. В., Фурик В. Г., Вальдшміт І. М. Вінниця, ВНТУ, 2016. 144 с.
33. Інформація про ТОВ «Київхліб». URL: <https://opendatabot.ua/c/42478993>
34. Кисіль Я. С., Кисіль М. С., Тітенко З. М. Рентабельність як основний показник ефективності управління активами підприємства. Молодий вчений, 2023, № 9 (121), вересень, с. 18–21.
35. Кодекс цивільного захисту України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
36. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
37. Лахтіонова, Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств. К. : КНЕУ, 2004. 365 с.
38. Лизунова О. М., Пуханов О. О. Формування енергоефективної політики підприємства. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 16. С. 75–78.
39. Майборода О. Є., Сукрушева Г. О., Куліш Є. В. Теоретична сутність категорії «прибуток підприємства». Економіка і суспільство. 2017. Вип. 10. С. 310–313.
40. Мельникова К.В., Татарінова Г.В. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 461–465.
41. Наконечна Н., Градюк Н. Прибутковість як ключова характеристика забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Innovation and sustainability, (2), 2024. С. 69–75.
42. Новіченко Л. С. Аналіз показників рентабельності підприємства: теоретичні та прикладні аспекти. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021, № 5 (2), с. 254–259.

43. Онисько С. М. Дослідження економічної сутності категорії «прибуток». Економічний вісник. 2020. №1. С. 58-65.

44. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств : підручник для студентів вищих закладів освіти; 2е вид., виправ. і доп. Львів : Магнолія Плюс, 2006. 367 с.

45. Офіційний сайт ТОВ «Київхліб». URL: <https://kyivkhliv.ua/>

46. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 2. С. 25–37.

47. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

48. Про альтернативні види палива: Закон України від 14.01.2000 № 1391-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1391-14#Text>

49. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text>

50. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 40, ст.365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

51. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії: Закон України від 21.07.2020 № 810-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810-IX#Text>

52. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 № 575/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80/ed19971016#Text>

53. Про затвердження Порядку встановлення, перегляду та припинення дії «зеленого» тарифу на електричну енергію для суб'єктів господарської діяльності, споживачів електричної енергії, у тому числі енергетичних кооперативів, та приватних домогосподарств, генеруючі установки яких виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії: ПОСТАНОВА

від 30.08.2019 № 1817, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1817874-19/ed20190830#Text>

54. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 19, ст. 98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>

55. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>

56. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>

57. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

58. Семенов Г. А. Економіка підприємства. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 324 с.

59. Скрипко Т.О., Ланда О.О. Менеджмент : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 176 с.

60. Стащук О., Жигар Н. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. Економ ічний часопис Європейського національного університет у імені Л есі Українки. 2022. № 3. С. 12 - 17.

61. Стащук О.В., Шептицька Л.Р., Крижанівський С.О. Особливості формування прибутку на підприємстві. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 49. С.291-296.

62. Тюленєва Ю. В., Ренкас С. В. Фактори впливу на прибуток підприємств та напрями підвищення прибутковості. Підприємництво та інновації. 2017. Вип. 3. С. 102–107.

63. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП "Астроя", 2020. 434 с.

64. Фінансова звітність за 2022 рік. URL: file:///C:/Users/samsu/Downloads/Telegram%20Desktop/company_44375369_2022.pdf

65. Фінансова звітність за 2023 рік. URL: file:///C:/Users/samsu/Downloads/Telegram%20Desktop/company_44375369_2023.pdf

66. Фінансова звітність за 2024 рік. URL: file:///C:/Users/samsu/Downloads/Telegram%20Desktop/company_44375369_2024.pdf

67. Фінансове планування і управління на підприємствах : навч. посіб. Г.А. Семенов. К. : Центр учбової літератури, 2007. 432 с.

68. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. Київ : ЦУЛ, 2002. 496 с.

69. Хринюк О. С., Сябер Є. О. Прибуток підприємств та економічні методи управління процесом його формування. Економіка та підприємництво. 2018. № 4 (103). С. 139–144.

70. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: Закон України від 9 січня 2025 року

71. Шваб Л.І. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. ВНЗ; 4е вид. К. : Каравела, 2007. 584 с.

72. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : підручник. К. : Знання, 2006. 439 с.

73. Шляга О. В., Пастернак В. О Перспективи впровадження системи енергоменеджменту для промислового підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. Вип. 5(2). С. 69–77.

74. Юдіна С., Ситнік О. Чинники, що впливають на обсяг прибутку підприємства. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2022. №13. С. 184-190.

75. Coghlan's Artisan Bakery, Kildare Ireland. URL: <https://biomasssilosystems.com/case-study/coghlan-artisan-bakery/>

76. Combined conventional glass panel & eArc lightweight solar solution for Australian food manufacturer. URL: https://energus.com.au/case_studies/tip-top-bakery-2mw-conventional-earc-lightweight/

77. Combustion of wood chips and grain residues for process heat supply in the largest bakery in Switzerland. URL: <https://www.ieabioenergy.com/blog/publications/combustion-of-wood-chips-and-grain-residues-for-process-heat-supply-in-the-largest-bakery-in-switzerland/>

78. Dawn foods commits to solar for future sustainability. URL: <https://www.mypoweruk.com/case-studies/dawn-foods-ltd/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Динаміка структури витрат підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Показники	Код рядка Ф2	2022		2023		2024		Відхилення 2023 до 2022			Відхилення 2024 до 2023		
		сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	абсол., тис. грн.	віднос., %	пунк-в струк-ри	абсол., тис. грн.	віднос., %	пунк-в струк-ри
Собівартість реалізованої продукції	2050	2210221	67,19	2722823	63,30	2818910	59,75	512602	23,19	-3,89	96087	3,53	-3,55
Адміністративні витрати	2130	80308	2,44	121889	2,83	134492	2,85	41581	51,78	0,39	12603	10,34	0,02
Витрати на збут	2150	930447	28,29	1411609	32,82	1704054	36,12	481162	51,71	4,53	292445	20,72	3,30
Інші операційні витрати	2180	67116	2,04	39290	0,91	58399	1,24	-27826	-41,46	-1,13	19109	48,64	0,32
Фінансові витрати	2250	1341	0,04	4077	0,09	2052	0,04	2736	204,03	0,05	-2025	-49,67	-0,05
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	-	0,00	0	-	0,00
Інші витрати	2270	0	0,00	1868	0,04	22	0,00	1868	-	0,04	-1846	-98,82	-0,04
Разом		3289433	100	4301556	100	4717929	100	1012123	30,77	0,00	416373	9,68	0,00

Додаток Б

Динаміка структури операційних витрат підприємства ТОВ «Київхліб» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Показники	Код рядка Ф2 Розділ III	2022		2023		2024		Відхилення 2023 до 2022			Відхилення 2024 до 2023		
		сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	абсол., тис. грн.	віднос., %	пунк-в струк- ри	абсол., тис. грн.	віднос., %	пунк-в струк- ри
Матеріальні затрати	2500	55941	5,00	81686	5,00	120158	6,15	25745	46,02	0,01	38472	47,10	1,15
Витрати на оплату праці	2505	198965	17,77	270567	16,57	375182	19,21	71602	35,99	-1,20	104615	38,67	2,64
Відрахування на соціальні заходи	2510	40440	3,61	54183	3,32	69810	3,57	13743	33,98	-0,29	15627	28,84	0,26
Амортизація	2215	7602	0,68	17934	1,10	14003	0,72	10332	135,91	0,42	-3931	-21,92	-0,38
Інші операційні витрати	2520	816803	72,95	1208177	74,01	1373048	70,31	391374	47,92	1,06	164871	13,65	-3,69
Разом	2550	1119751	100	1632547	100	1952801	100	512796	45,80	0,00	320254	19,62	0,00